...ТЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гаража.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 180 (11778)
1968 оной августын 2, пятница

сэн 2 мүнгэн

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ХЭЛСЭЭН БОЛОЖО ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Тиссэ мүрэн дээрэхи Чиернэ гэжэ хотодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй хоорондохи залан сэхэ, нүхэд ёһоной хэлсээн июлиин 31-дэ боложо үргэлжэлөө.

СОВЕТ-ВЬЕТНАМАЙ ХАНИ БАРИСААН ЭБДЭРШЭГҮЙ

СССР-тэ Совет-вьетнамай хани барисаанай бүлгэмэй байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан июлиин 31-дэ, Москвада болобо.

Эндэ байлсаһан айлшадые — СССР-тэхи ДРВ-гэй элшэн сайд Нгуен Тхо Тян, Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын СССР-тэхи саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин толгойлогшо Данг Куанг Минь гэгшэдые, мүн Вьетнам-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегациие суглаанда хабаадагшад халуунаар амаршалан угтаа.

(ТАСС).

ЯПОН-СОВЕТ ХЭЛСЭЭН

ТОКИО. (ТАСС). Алас-Дурнын ой модоной баялигые ашаглахын тула шухала түхеэрэлгэнүүд, машинанууд, материалнууд ба бусад товарнуудые Японһоо СССР-тэ худалдаха тухай, мүн модон материалнуудые СССР-һээ Япондо худалдаха тухай генеральна хэлсээндэ эндэ гар табигдаба.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ГОЛ АНХАРАЛ

Н. МЕДВЕДЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь

...ад оронойомнай колхоз, ...удай сабшалан дээрэ хо...үүтэй хоногой туршада эр...алуун ажал түлэг дундаа. ...н адууһа малда үбһэ тэ...лэдхэхэ тон харюусалгатай ...эри ябажа байна.

...ы үбһэеэ һайн шанартай...аһа сагтань хуряажа абаха ...Сэлэнгын аймагай Тельма...рэмжэтэ колхозой гэшүүдэй ...хаа хаанагүй үргэнөөр дэм...э, ажалай эдэбхи нилээд ...улаа. Наратай сэлмэг үдэр... байһаниие һамбаашалан, ...икын олонхи колхоз, сов... үбһэ хуряалгаяа эмхитэй...ябуулна.

...өө бүхыдөө 98 мянган гек... ногоон сабшагдаа гэхэ гү, ...ухы сабшалангай 30 про...ь ногоон хүлһөө буулгаг... нёдондоной энэ үеынхитэй ...када, 2,8 дахин ехэ болоно. ...гдаһан газарай 79 процен... үбһэн хуряагдажа, хамта ...нган тонно үбһэн һүрилэг... ...нгэргшэ жэлэйхитэй са...да, витаминтай ногоон үб...һэнэй гурил һураггүй ехээр ...эгдэе.

...гаа һүүлэй неделидэ олон...ахынуудаар үбһэ хуряалгын ...илээд шангадаа. Энэ үе соо ...нган тонно үбһэн һүрилэг...хэ гү, али үбһэндэ ороһон...ойшо бүхы бэлэдхэгдэпэнэй 80 процентнь болоно. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Загарайн болон бусад аймагууд үбһэ хуряалгаяа эршэмтэйгээр ябуулна.

Байгша ондо Бэшүүрэй аймагай ажахынуудай бүхы сабшалан дээрэ үбһэ ногооной бараг һайн ургаса гаранхай. Мүнөө эндэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,8 центнер үбһэн абтана. Аймаг дотор бүхы сабшалангай ногооной хахадынь шахуу унагаагдаад, нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ үбһэн абтаа.

Хяагтын аймагай «Родина» колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ баһал урагшатайгаар эхилэнхэй. Эндэхид бүхы 1400 гектар сабшалангайнгаа га бүриһөө 20 центнер үбһэ абахаар хараална. Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй XXI партсъездын нэрэмжэтэ болон «Дружба» колхозууд, Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм», «Заганский», «Забайкалец» колхозууд. Яруунын совхоз, Саяанай (Түнхэн), Хоринн Анаагай совхозууд баһал муу бэшээр хүдэлжэ байна.

Гэхэтэй хамта республикын зарим колхоз, совхозууд болошогүй ехээр удааржа, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүсэд жэгдэрэн ороогүй, сагай уларилай таарамжатай байһые хэрэглэнэгүй, арга боломжоёошье хүсэд элсүүлнэгүй. Үбһэ ногооной шэмэтэй һайн байхада хуряажа абаха таатай сагые алдана.

Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые хангалтагүй муугаар эмхидхэжэ байһан тухай һаяшаг КПСС-эй обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Аймагай, ажахынуудайшье хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалгадаа ёһоор бэлдээгүй. Олонхи колхоз, совхозуудтань үбһэ хуряалгын машина, техникэ хаһа сагтаа заһагдаагүй, социалис мүрысөөншье ёһо тэдысэ эмхидхэгдээ. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлые дэмжэхэ талаар юуншье хэгдээгүй. Торийн совхозой 4-дэхи отделениин Алцаг гэжэ нютагта һаяшаг наратай сэлмэг үдэр байн гэһээнь нэгэшье хүн сабшалан дээрэ гараагүй байба. Энээниие отделениин эрхилэгшэ нүхэр Дагбаев оройдоо мэдээгүй ябаа бшуу. Иимэ жэшээ дурдаха болоо һаа-олон.

Һүүлэй мэдээгээр аймаг соохи бүхы сабшалангай оройдоол 18 процентынь ногоон сабшагдажа, үбһэ хуряалгын түсэб миил 6 процент болоод байна. Эндэхи алишье ажахыда эртын силос дараха хүдэлмэри эхилээгүй, силосэй нүхэнүүд, түхеэрэлгэнүүд заһагдаа, сэбэрлэгдээгүй байһаар. Витамин элбэгтэй үбһэ бэлэдхэхэ хэмжээшье абанагүй.

Гансашье энэ аймагта бэшэ, мүн Хоринн, Яруунын, Хэжэнгын, Хяагтын аймагуудай зарим ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри баһал аали нобшоор ябуулагдана. Яруунын аймагай «Дружба» колхоздо ногоон хүсэд ургаагүй, үшөө хүлеэхэмнай гээд, үбһэ хуряалгаяа зорюута гэдэргэ татаһан байна. Үнэндөө энэнь тон таарахагүй заншал. Эрдэм наука, түрүү дүй дүршэлэй туйлалта дээрэһээ харахада, ногооной һая сэсэглэжэ байхадань сабшахада эгээл шэмэтэй һайн, элбэгшье үбһэн абтадаг шуу. Ногооной сэсэглэжэ дүүрээд, тэрэнэйнь унаха үеэр сабшахада, тэрэнэйнь шэмэ шанарай аяар 65—70 процент хосордог байна ха юм.

Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой хүтэлбэрилэгшэд баһал үбһэндөө ехээр хожомдожо ороо. Тэдэнэр аймагайнгаа «Родина» болон бусад ажахынуудай үбһэеэ сабшажа эхилхые хүлеэгээбди гэжэ шалтана. Үнэндөө «Родина» колхоз энэ хүдэлмэридөө һайнаар бэлдээд, ажал хэжэ шадаха бүхы хүн зоноо түрүүшын үдэрһөө элсүүлэн эмхидхэһэн байна. Эндэ үдэр бүри 500 гаран хүн үбһэндэ гарана. Тиимэһээ «Родина» колхозойхидой богонихон болзор соо бүхы сабшалангайнгаа 65 процентын ногоо сабшаад байһаниинь гайхалгүй. Харин тиихэдэ Ехэ-Нугын совхоз үбһэ хуряалгадаа ёһоор бэлдээгүй, хүн зоноошье тиимэ олоор элсүүлэн эмхидхэжэ шадаагүй.

Хэнэйшье мэдэһээр үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие тон бодомжотой зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Ногоое хаһа сагтань сабшахаһаа гадна, тэрэниие үни хэбтүүлжэ нара, бороодо оруулангүй, түргэн хатаажа тармаха, хуряаха, һүрилхэ гээшэ баһал тон шухала болоно. Тиимэһээ зарим ажахынууд үбһэеэ оньһон техникын хүсөөр түргэн хуряажа абадаг баян дүй дүршэлтэй. Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхоздо, Хэжэнгын совхозой 4-дэхи отделенидэ, Мухар-Шэбэрэй «Заганский» колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри хуу машинын хүсөөр бүтээгдэнэ. Теэд эдэ ажахынуудай дүй дүршэл бүхы колхоз, совхозуудта хүсэд дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Олохон ажахынуудта бии байһан оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэнэгүй, тэдэнь элдэб жэжэ звенонуудта тараагдашана. Зарим газарта үбһэ һүрилхэ оньһон түхеэрэлгын байн гэтэр тэрэнээ гараар соможо байдаг ушар үзэгдэнэ.

Зарим ажахынуудта сабшаһан үбһэеэ удаан хэбтүүлжэ үнгэртэр хатаана, сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гаргана. Жэшээнь, Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудай бүхы сабшагдаһан газарай аяар 42 процентынь үбһэн үшөө һүрилэгдөөгүй хэбтэнэ.

Аймагуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд мүнөө бүхы, машина, түхеэрэлгэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, тэдэнээ тусхай оньһожоруулагдамал бригада, звенонуудта суглуулха, тиигэһэнэй үндэһөөр үбһэ сабшалга, хуряалгын хоорондо забһар гаргахагүй, түргэнөөр хуряажа, һүрилжэ абаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Сабшалангай ногоое хаһа сагтань, түргөөр сабшажа абаа һаа, үбһэн шанартайгаар хуряагдахаһаа гадна, олон жэлэй таримал һайн ногоотой газарай хэнзые дахин сабшаха аргатай болохо бшуу. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоз жэл бүри шахуу хүсы үбһэнэй ургаса 2 дахин сабшажа, гектарай 70, дээшээшье центнер үбһэ абадаг. Байгша ондо июлиин 20-оор эндэхид хүсы үбһэнэйнгөө ургаса түрүүшынхеэ сабшаад, гектарай 61 центнер үбһэ абаа. Ургасыень хуряамсаараа тэндээ минеральна утэгжүүлгэ оруулжа, һайса уһалаад, мүнөө августын һүүл багаар хэнзэ ногоое сабшажа, гектарай үшөө 15 центнер үбһэ абахаар хараална. Энэмнай үбһэ тэжээл ехээр нэмэжэ абаха тон һайн арга боломжо ха юм.

Үхэр малай тэжээлэй радиондо силос ехээр ородог гээшэ. Республикын олонхи ажахынууд гол түлэб кукурузын ургаса хуряажа, силос дарадаг байна. Теэд энэ ургамалай хүсэд ургажа, хуряахаар болохые хүлеэжэ һуухагүй, залаата болон элдэб бобово ургамалнуудые, хээрын ногоо, урмэдэһэ, халаахай хуряажа, силос ехээр дараха арга боломжо колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Кабанскын совхозууд залаата, бобово ургамалнуудые сабшажа, түрүүшын 20,7 мянган тонно эртын силос дараа. Прибайкалиин аймагай колхозууд силос дараха түсэбөө 50 процент дүүргээ.

Теэд олохон ажахынууд силос дараха хүдэлмэридэ ёһоор бэлдээгүй, даража эхилээшьегүй байһаар. Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Хяагтын болон бусад аймагууд мүнөө хүрэтэр нэгэшье тонно силос дараагүй байна.

Июлиин тэнгһээ хойшо олонхи аймагуудта хура бороотой байһанһаа, мүн зарим ажахынуудта үбһэшэдэй ажалай эмхидхэлэй муугаар табигдаһан дээрэһээ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри урид хараалагдаһанһаа зарим тэды гээгдэжэ ябана. Тиимэһээ үбһэ хуряалга, силос даралгые хаһа сагтань дүүргэхын тула хүн зонойнгоо, бии байһан машина, техникынгээ хүсэ үшөө дахин наринаар хаража үзэхэ, ажалай эмхидхэл эрид һайжаруулха, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула бүхы шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй. Ажал хэхээр хүн зониие шадаал һаа олоор элсүүлхэ, үбһэ хуряалгада туһалалсахаяа промышленна предприятинуудһаа ерэһэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадые халуун анхаралаар хүреэлжэ, ажалыень һайнаар эмхидхэхэ шухала. Тиигэжэ сэлмэг наратай үдэрэй час бүхэниие һамбаашалан, техникээ нэгэшье минута миин байлгахагүй, энэ жэлдэ правительствын тогтооһон урмашуулгын нэмэлтэ түлөөһэнэй шэнэ хэмжээнүүдые хүн зоной дунда үргэнөөр ойлгуулха шухала.

Үбһэ тэжээл гансашье ехээр бэлэдхэхэ бэшэ, тэрэнээ шанар һайнтайгаар абаха гээшэ тон шухала гэжэ үшөө дахин һануулха хэрэгтэй болоно. Малай тэжээлдэ белок, каротин болон минеральна бодосууд бага байбал, шанарынь муудана, адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абахын тула үбһэ тэжээл нормоһоо үлүү гаргашалха баатай бологдоно ха юм.

Эдэ бүхы хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхээд, мяха, һү болон бусад продукци элбэгээр үйлэдбэрилжэ, социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэе.

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээлэй ямараар бэлэдхэгдэжэ байһан тухай

1968 оной июлиин 31-нэй мэдээн

Аймагууд	Бүхыдөө сабшагдаһаниинь (проц.)	Һүрилэгдэһэниинь (проц.)	Силос (тонно)	Набшаһата тэжээл (тонно)	Витаминтай үбһэнэй гурил (тонно)
...гажанай	30	23	250	28	—
...үүрэй	49	43	—	725	8
...ын	18	6	—	363	17
...уунын	36	20	—	212	—
...нтын	33	21	—	—	—
...арайн	35	25	123	69	7
...аниннай	21	10	1121	353	—
...анскын	39	25	20754	—	127
...байкалиин	42	32	4218	—	—
...энгын	26	17	279	111	—
...гтын	31	17	—	301	—
...ар-Шэбэрэй	44	35	—	681	—
...энтын	23	17	665	—	—
...хэнэй	35	26	4491	309	—
...ын	9	5	—	—	—
...ан-Үдын	34	23	935	322	—
...ин	26	18	—	—	—
...го-Байгалай	79	43	—	—	—

ХАХАД ЖЭЛЭЭР ТҮРҮҮЛБЭ

Жэлэй дүрбэн сагта үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа, һү ехээр һаахын түлөө тэмсэжэ байһан Химнын совхозой Бургаастайн гүүртын һаалишад түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Тус гүүртын эрхим һаалишан Нина Петровна Цыденжапова энэ һарын эхеэр һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймагай Соведэй депутат Нина Цыденжапова жэлһээ жэлдэ һайнаар ажаллажа, үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлжэ шадана. Энэ һаалишанда 15 үнеэд даалгагданхай. Дүршэлтэй, ураг шаа һанаатай, ажалша бэрхэ эхэнэрэй үнеэд саг соогоо тугаллажа, нэгэниинышье һубай гарадаггүй.

Нина илангаяа һая тугаллаһан үнеэдтээ онсо анхаралтайгаар хандадаг. Тугаллаад байхадань тэдэнээ сүүдхэдээ дүрбэ дахин һаадаг заншалтай. Һүеэ нэмээжэ байһан үнеэдтээ тэжээлыень үлүүсэ үгэдэг.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ энэ гүүртын һаалишад арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, үбэлдөө зунайхиһаа өөрэгүй ехэ һү һааха гэһэн үүсхэл гаргажа, республикынгаа бүхы һаалишад, малшадта хандаа бэлэй. Энэ мүрысөөндэ Нина түрүү һуури эзэлжэ ябаа. Бүхы гүүртээрээ эдэнэр абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

Зунай бэлшээриин хаһа орожо ерэхэдэ бургаастайнхид республика дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, амжалтануудаа улам арьбадхаба. Малаа һайн бэлшээридэ адуулжа, гүүртынгээ 108 үнеэдһээ сүүдхэдээ 1400 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 13 килограмм һү һаадаг болоо.

— Июлиин 5-да манай түрүү һаалишан Нина Цыденжапова 31.500 килограмм һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һааба,—гэжэ гүүртые даагша Долгор Очировна Цыдыпова мэдүүлбэ.

Гүүртын түрүү һаалишан мүнөө сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө пүүдһээ дээшэ һү һаана. Тиигэжэ тэрэ аймагайнгаа эрхим һаалишад Надежда Тадвашкина, Владимир Гомбоев, Пылжит Жалсанова гэгшэдтэй мүрысэхэ аргатай болонхой.

Зунай бэлшээриин эхин һарада—июньдэ гүүртын һаалишад һү һааха һарынгаа түсэб 17 центнерээр үлүүлжэ, нёдондонойнгоо энэ үеынхиһөө далаад центнер һү ехые абаһан байха юм.

Бургаастайнхид хайшан гээд, ямар аргаар иимэ амжалтануудые туйлана гээшэб? Нэгэдэхеэр, гүүртын үнеэд һүни үдэргүй оролдосотойгоор бэлшээгдэнэ. Мал адуулагшад Борис Цыденжапов, Даба Балданов бэлшээреэ һэлгүүлжэ байжа хэрэглэдэг, үдэрэй халуунда ой модон соогуур адуулдаг гуримтай. Бэлшээриин ногооһоо гадна үнеэдтэ таряа талханай зүйл эһээгдэжэ үгтэнэ.

Хори гаран жэлдэ һаалишанаар ажаллаһан, мүнөө гүүртые даагша, коммунистка Долгор Цыдыпова өөрынгөө баян дүршэлые бүхы һаалишадтаа дамжуулан, тэдэнээ мэргэжэл шадабаритай болгоно.

— Сентябрь һара гаратар бүхы гүүртээрээ һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэбди,—гэжэ Долгор Очировна найдамтайгаар мэдүүлбэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

100 ҮДЭРЭЙ—100 КИЛОГРАММ

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

...руунын аймагай Нарһатын ...озой малшадай «Зунай бэл...риин 100 хоногто үхэр бүхэ... шэгнүүр 100 килограммаар ...ее!» гэһэн уряае Кабанскын ...ой гурбадахи отделениин ...й хоёрдохи фермын малшад ...аан дэмжэһэн юм.

— Ганса холын бэлшээридэ ...раа гараһан үхэршэд бэшэ, ... фермэ дээрээ зуһажа; залуу ...түлжүүлжэ байһан тугалшад... мал бүхэнэйнгөө шэгнүүр ...хэдэ 1000 граммһаа бага бэ... нэмээхэ социалис уялгатай ...—гэжэ тус фермые даагша ... Суханов хөөрэнэ.

...унай бэлшээриин хаһые дүү... хэрэглэжэ, адууһа малайнгаа ...г шэмые ехээр дээшэлүүлхэ ...н, республика дотороо дэлгэр...малшадай социалис мүрысөөн...олсоошо эндэхи Колесово тос...ой зургаан тугалшад шармайн ...алана. Тэдэнэр хамтадаа 251 ...л харууһалдаг. 51 толгой ...гһаа гараһан нарай тугал...дые М. К. Воробьева түлжүүл... Нэгэшье гарзада оруулангүй ...һалхаһаа гадна, июль соо ...үүрыень 15 центнер 25 ки...раммаар нэмээгээ. Тэдэнэй ...ахи, һү эдихэеэ болиһон 77 ...л П. В. Перовозникова Н. Т. ...итонова хоёр харууһалжа, ...ль һарада 23 центнер 21 кило...мм нэмэлтэ шэгнүүр туйлаа гэхэ гү, али тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 1046 граммаар нэмээжэ шадаа. Дүрбэ һаратай болоһон 51 тугал харууһалдаг Т. Е. Перевозникова энэ һарада 16 центнер 23 килограмм нэмэлтэ туйлаа, түлжүүлжэ байһан мал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 1060 граммаар дээшэлүүлээ. М. Н. Чумаковой һамганаараа харууһалжа байһан 72 толгой тугалнууд 5—6 һаратай боложо байна. Ногооной бултайжа эхилһэнһээ хойшо малаа наруули газараар бэлшээхые оролдодог һэн. Июль соо эдэ тугалнуудынь бүри тобиржожо, силостэ хуряагдаһан горохой поли дээгүүр бэлшэдэг болоо. Совхозойнгоо тугалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Чумаковтон июль соо горитойхон амжалта туйлаба. Түлжүүлжэ байһан тугал бүхэнэйнь шэгнүүр сүүдхын 1980 граммаар нэмээ.

— Чумаковтон түрүүшынгээ жэл тугал харууһалжа байна бэшэ. Илангаяа залуу мал түлжүүлхэ дүй дүршэл Михаил Николаевичта ехэ. Нүхэр Чумаков отделениингээ тугалшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ жэлэй дүрбэн сагта шахуу түрүү һуури эзэлжэ ябадаг. Харин мүнөө, июль һарын дүнгөөр совхоз соогоо түрүүлжэ, аймаг дотороо шье илажа болохо,—гэжэ отделениин тоо бүридхэгшэ Алексей Дорохов хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын совхозой Колесовын һүнэй фермын тугалшад (зүүн гарһаа) П. В. Перевозникова, Н. Т. Каритонова, Т. Е. Перевозникова, Г. И. Суханов (фермые даагша) М. К. Воробьева, А. П. Чумакова, М. Н. Чумаков гэгшэд июль һарынгаа ажалай дүнгүүдые гаргажа, саашадахи зорилгонууд тухайгаа хэлсэжэ байна.

Н. ДАМБАЕВ.
Авторай фото.

990 ГРАММААР

Иван Васильевич Агафонов жэл бүри Хяагтын аймагай «Родина» колхозой мал харууһалдаг юм. Мүнөө жэл тэрэ 44 гунжадые харууһалжа байнхай. Тэдэнь зунай бэлшээриин үдхэн тунга ногоон дээрэ яһала таргалаа.

Иигэжэ колхозой түрүү малшан июль һара соо гунжан бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 990 граммаар нэмээгээ.

И. АГАФОНОВ.

БҮХЭДЭЛХЭЙН IX ФЕСТИВАЛЬ ДЭЭРЭ

ТҮРҮҮШЫН ДУУН—ЛЕНИН ТУХАЙ

СОФИ. (ТАСС). Июлиин 30-да Соведүүдэй ороной эдир залуушуулай түлөөлэгшэдэй табиһан баярай концерт Софидахи фестиваль дээрэ манай гүрэнэй олон ондоо үндэһэ яһатанай искусствын һуртэй һайхан һайндэр боложо, үдэшэ орой дүүрээ. Уран бэлигтэ совет залуушуулые амаршалхаяа хүсэһэн бүхы хүнүүдые «Универсиадын» уужам ехэ зал багтаажа шадаагүй байшоо.

Фестивальда хабаадалсаһан хэдэн арбаад делегацинуудай түлөөлэгшэд, Софиин хүн зон бүгэдөөрөө энэ жэл өөрынгөө алдарта 50 жэлэй ойе тэмдэглэхээ байгаа Ленинскэ комсомолой, бүхы совет залуушуулай ажаһуудал, ажал тухай гайхамшагта ехэ концерт-хөөрөө хараба.

Энэ концерт В. И. Лениндэ зорюулагдаһан дуу дуулалгаар эхилээ.

Москваһаа, Ленинградһаа, бүхы союзна республикануудһаа ошоһон залуу оюун бэлигтэн энэ үдэшэлэн өөһэдынгөө искусство харуулба. Манай хүбүүд, басагадай уран һайханай али тухай үндэр дээдэ мэргэжэлтэй болоһониие энэ үдэшэ үшөө дахин харуулаа.

Хүн зониие ехээр һонирхуулһан концерт дээрэ БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, Арадай суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Георгий Трайков, мүн Болгариин бусад хүтэлбэрилэгшэд байлсаа. Эндэ ерэгшэдэй дунда Болгарида албанай хэрэгээр айлшалан ошоһон МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Болгариин Арадай Республикада байдаг СССР-эй элшэн сайд А. М. Пузанов, фестивалиин бусад хүндэтэ айлшад байлсаа.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ДУУН ДЭЛХЭЙЕ ДҮҮРЭН ЗЭДЭЛНЭ

«Африкада эрхэ сүлөө!», «Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг үзэл ба шэнэ түхэлэй колониализм үгы болог!» гэһэн үгэнүүд Софиин сэнхир огторгой өөдэ зэдэлэн гараад, бүхы дэлхэй дээрэ суурьатан дуулдаба. Фестивальда хабаадагшад һүни орой болотор митинг жагсаал хэбэ.

Азида, Латиин Америкэдэ ажаһуудаг үетэн тээшээ хүбүүд, басагад шэртэн харанад. Залуушуулай, студентнүүдэй бүхэдэлхэйн фестивалиин дүрбэдэхи үдэр — июлиин 31 хадаа эрхэ сүлөөгэй түлөө, эб найрамдалай, демократиин социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудтай һаналаа нэгэдэлгэдэ зорюулагдаа. Араб гүрэнүүдэй газар нютагһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргуулха тухай уряада 143 ороной делегадуудай гар табилга энэ үглөөгүүр эхилээ. Араб үндэһэ яһанай хүбүүд, басагадай эрэлхэг зоригто тэмсэлдэ залуушуул талархан, гүнзэгыгөөр хүндэлнэ. «Гара Искыр» гэжэ фестивальна городогто сугларһан делегадууд араб залуушуулые халуунаар амаршалба. Израилиин харата муухай ээзрхэг түримхэй добтолгын хойшолонгуудые энэ дары дууһан усадхаха гэһэн уряатай транспарантнуудые бариад ябаба.

Мүн эндэ империализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн тэмсэһэн Африкын залуушуултай һаналаа нэгэдэлгын митинг боложо эхилээ.

«Эрхэ сүлөө», «Бэеэ даанхай байдал» гэһэн үгэнүүд Латиин Америкын залуу тэмсэлшэдэй делегацитай уулзалга дээрэшье шангаар зэдэлбэ. Энэ түбиин эдир түлөөлэгшэд Венесуэлын, Колумбиин, Чилиин патриодууд тухай хөөрэхэеэ фестивальда ерэһэн байна. Фестивалиин городогто тэрэшэлэн Корейн, Камбоджын, Лаосой арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын митингнүүд болобо.

Софиин предприятинууд дээрэшье делегадуудай ошоходо, тэндэхи станогуудай дэргэдэ митингнүүд болоно. Фестивалиин ниислэл хотодо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө дэлхэйн арадуудай тэмсэлдэ зорюулагдаһан фотовыставкэнүүд, уран һайхан зурагуудые харалга нээгдээ.

ФЕСТИВАЛЬ ДЭЭРЭ СПОРТИВНА ЗАЛУУШУУЛ ГАРАБА

СОФИ. (ТАСС). Фестивальна Болгариин олохон хото городуудта гоё һайхан спортивна хубсаһа үмдэнхэй, шинраг багжагар бэетэй хүбүүд, басагад олоороо харагдана. Тэдэнэр дэлхэйн залуушуулай хуралдаанда хабаадалсахын тула, национальна делегацинуудтай хамта эндэ ерэһэн байна. Стадионууд дээрэ, уһа мүрэндэ, спортивна талмайнууд дээрэ хүсэ тамир ехэтэн, уян бушуу хүнүүд дүрбэдэхи үдэрөө урилдажа, мүрысэжэ байнхай. Фестивалиин спортивна турнирта Софитай хамта 14 хото хабаадана.

Энээнэй программа яһала ехэ, олон янзын гэбэл: теннис, бокс, уһанда тамаралга, баскетбол, велосипедээр урилдаан, хүндэ атлетикэ... Совет спортын эдир түлөөлэгшэд фестивальна «олимпиадада» тон олоороо хабаадана. Манай команда 62 городһоо ошоһон 130 гаран хүнһөө бүридэнхэй.

Софи хотын «Спартак» гэжэ бассейнэй уһан харгы дээгүүр урилдаан боложо дүүрээ. 3 метр үндэрһөө уһа руу һүрэжэ тамаралгаар манай Т. Дженееватай тэнсэхэ хүн байгаагүй (359,25 балл). Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн Болгариин спортсменкэнүүд — К. Ташева, М. Александрова гэгшэд 50 гаран балаар тэрэниие хүсөөгүй. Совет басаган В. Буркаускайте 200 метрэй зайе брасс аргаар тамаржа, фестивалиин шэнэ рекорд туйлаба. Тэрэнэй саг—2 минута, 53,8 секунда. Эгээл дүүрэхэ дээрэнь болгар Ю. Русев 400 метрэй зайда тамаралгаар илажа гараа. Манай Г. Давыдов тэрээнһээ 0,6 секундаар гээгдээ. Баһа 100 метрэй зайда тамаржа, түрүү һуури эзэлһэн Болгариин чемпион Ж. Славчева гэгшэһээ И. Павлова миил 0,2 секундаар гээгдэбэ.

Баскетболоор манай мастернууд урилдаагаа бата найдамтайгаар захалаа. Эрэшүүлэй суглуулагдамал команда Тунисай командые 81—18 тоотойгоор, эхэнэрнүүдэй команда—Румыниин спортсменкэнүүдые 92—33 тоотойгоор шүүгээ.

Мүн волейболистнуудшье урагшатай ябажа байна. Манай хүбүүд Франциин, Ливанай командануудые 3—0 гэһэн тон адли тоотойгоор илаба. СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда Венгриин волейболисткануудта диилдэжэ, мүрысөөнэй эхин дээрэ «бүдэрһэн» болобошье, Польшын басагадтай наадахадаа, 3—0 тоотойгоор илаһан байна.

Велосипедээр урилдагшад шалгаржа эхилээ. 100 километрэй зайда шоссе харгыгаар урилдаһан Польшын Арадай Республикын команда түрүүлжэ ерэбэ. Манай хүбүүд табадахи һуури эзэлээ.

Гансахан лэ спортивна бүлэг бэшэ, харин СССР-эй делегаци бүхыдөө Софида өөрэ янзын рекорд туйлана. Хуралдаанда хабаадаһан совет залуушуул фестивалиин спортивна значок абаха нормо амжалтатайгаар тушааба.

Пловдивта суглархаяа байһан теннистнүүд, боксёрнууд, Хасковода сугларха бүхэшүүл, Видиндэ сугларха хүндэ атледүүд ойрын үдэрнүүдтэ спортивна эстафетэ тушаажа абахань. Софида, Бургаста, Вратцада, бэшэшье хото городуудта болохоёо байгаа футбольно тулалдаанууды хүн зон ехээр хүлеэнэ.

Фестивалиин олон янзын найр нааданда спортивна программын бусад хэмжээ ябуулганууд шалгарна. Театральна искусствын дээдэ институдай зал соо уласхоорондын спортивна клуб нээгдэжэ, тэндэ спортивна литературын, фото-зурагуудай выставкэ эмхидхэгдээ. Мүн эндэ дүтэхэнэ спортдо зорюулагдаһан плакадууд, почтын марканууд харуулагдана.

Ниислэл хотын «Витиз» гэжэ кинотеатр соо: «Спортдо үндэһэ яһанай илгаа байхагүй!» гэһэн асуудалаар уласхоорондын үгэ буляалдаан болоно. Тэндэ боксоор олимпиин чемпион Валерий Попенченко, велосипедэй урилдаагаар суурхуулһан ГДР-эй Густав Адольф Шур гэгшэд һонирхолтой элидхэлнүүдые хээ.

КОММУНИСТЫН ЖЭШЭЭ ОЛОНИИТЫЕ ЗОРИГЖУУЛНА

«Коммунист бухэн дайшалхы тэмсэлшэ байха ёһотой». Ямар гүн гүнзэгы удхатай үгэнүүд гээшэб! Эдэ үгэнүүд ехэ хэрэг үйлэ бүтээлгэдэ уряална, харюусалгаяа шангадхаха эрилтэ табина. Ленинэй партиин гэшүүн бүхэн коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ алхалха, олониитэдэ ажалай, журам сахилгын жэшээ харуулан, баатаршалга гаргажа ябаха уялгатай. Хаана бэрхэшээл ушарнаб, хүшэр хүндэ, онсо орёо байдал тохёолдоноб—тэндэл коммунистнар анха түрүүлэн ошодог, тэдэ бүгэдэниие дабан гаталдаг гээшэ...

Теэд энэл жама ёһо баримталан, аймагаймнай партийна организацинуудай гэшүүд толгой тоолон булгадаа дайшалхы түгэс хүсэтэй, эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэеэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие үргэн олоной дунда ябуулха уг зорилгоёо шадамараар бэелүүлжэ шадана гээшэ гү? Үгы. Зарим партийна организацинуудай, тэндэхи коммунистнарай ажал хэрэгынь жэлһээ жэлдэ урагшатайгаар, амжалтатайгаар ябажа байдаг. Харин тиихэдэ зарим нэгэнүүдэйхи бирагүй байдаг, партийна нүлөөнь ёһотоор, эли бодоор харагдахагүй. Иимэ тад ондоо хоёр янзын байдал юуй дээрэһээ тохёолдоноб гэһэн асуудал толгойдо ороно. Энээнэй гол шалтагааниие элирхэйлхын тула манай ажабайдалда ушардаг жэшээнүүдтэ хандая.

Түмэр замай Мысовая станциин узелай партийна эхин организаци Бабушкин хотодохи томо организацинуудай нэгэниинь юм. Эндэхи коммунистнар партийна организациин урда табигдаһан зорилгонуудые саг соонь жэшээтэ һайнаар шиидхэдэг байна. Нэн түрүүлэн коммунистнарай хамтын суглаа үнгэргэлгэдэ ехэ анхарал эндэ хандуулагдана. Суглаанай бэлэдхэл эртээнһээ эхилнэ. Томо томо асуудал зүбшэлгэдэ бэлдэхын тулада тусхай комисси бии болгогдоно. Тэрэ комиссиин составта хэрэг мэдэхэ, эдэбхитэй коммунистнар томилогдодог. Тиигэжэ хэлсэгдэхэ асуудалнууд бүхы талаһаа шэнжэлэгдэдэг зэргэтэй. Зүбшэн хэлсэхэ үедэ коммунистнар суглаанай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

— Партийна суглаан хадаа коммунистнарай ёһотойл политическэ һургуули боложо шаданхай, —гэжэ парткомой секретарь нүхэр И. И. Ушаков хөөрэдэг юм.

Энэ партийна организаци һүүлэй гурбан жэлэй туршада гуша гаран түрүүшүүлые өөрынгөө зэргэдэ олоной дундаһаа шэлэн абаһан байна. Өөрынгөө ажабайдалые, өөрынгөө ерээдүйе Коммунис партиин гэшүүн гэһэн үндэр нэрэтэй тэдэнэрэй холбоһон ушар гайхалтай бэшэ. Партиин гэшүүдэй үльгэр жэшээтэ хэрэг үйлын нүлөөн нилээд ехэ. Тэрэнһээл партиин зэргын энэ ургалта эшэ үндэһэтэй болоно бшуу.

Минии һанахада, коммунистнарай эдэбхиие хүгжөөхэ, партийна организацинуудай дайшалхы үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ коммунист-хүтэлбэрилэгшын, партийна организациин секретариин өөрынь жэшээтэ ажал ябуулга, нэрэ хүндэ нүлөөлдэг байна. Зүгөөр энэ асуудал социологическа талаһаа үшөө хүсэд шэнжэлэгдэгүй байһаар. Ямаршье хадаа коммунист-хүтэлбэрилэгшын (директор, парторг, мастер, фермые даагшашье байг) ажал ябуулгын, ажаһуудалай, абари зангай жэшээһээ ехэ юумэн дулдыдаха ушартай. Тиимэ хүнүүдэй зүб гү, али буруу ябадалһаа алибаа һайн гү, али муу хэрэг үйлэ эхи табихаа ядадаггүй. Энээниие нюухын аргагүй.

Иимэ нэгэ ушар минии бодолһоо огто хахасадаггүй. Нэгэтэ орой болоһон хойно Кабанскын совхозой гурбадахи отделениин конторадо орооб. Тэндэ олон хүн һууба. Тэдэнэр юуншьеб тухай нохоомжотойгоор хөөрэлдэжэ һууһан тулада, минии ороһыешье ойлгобогүй ха. Һүүлдэ мэдэхэдэмни тэдэнэр түрэл тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо тухай асуудал зүбшэжэ һууһаа бшуу. Хожомоо баригдаха һургуулиин байшангай, сэсэрлигэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда унаһан нютагайхидтаа бодхоохо хүшөөгэй, хэлхээ холбооной отделениин, мүн врачебнэ пунктын шэнэ гэрнүүдэй македүүд, тэдэниие тодорхойлһон саарһанууд стол дээрэ дэлгээтэй хэбтээ һэн. Энэ хөөрэлдөөн үшөө удаахан үргэлжэлбэ. Гэнтэ ара талада һууһан нэгэ хүнэй иигэжэ хэлэхэнь соностобо:

— Тараял даа. Яһала олон табые шашалдабабди. хүрөө болоо бэшэ аал? Хөөрэлдэһэн юумэмнай саарһан дээрэл үлэнэ ааб даа.

Конторо соо шэмээгүй болошобо. Тиихэдэ отделениин партийна эхин организациин секретарь ябаһан Игнатий Фролович Бурлаков тэрэ хүн тээшэ сухалтайгаар гэтэн хараба:

— Хүндэтэ нүхэр, ши манайда ерэжэ ажаллаһаар һаннайш. Зониемнайшье ёһоор таниха болоодүйш. Өөрыгөөшье бодотоор хүсэд харуулаагүй хаш. Тиимэ аад лэ, иигэжэ һэнгэргүйгөөр дуугархаяа хаанаһаа һанаба гээшэбши?

Бурлаковой хэлэһэн үгые даган дууряаһан мэшээхы чарай олоной нюурта үзэгдэнэ.

Отделение эрхилэгшэ Георгий Михайлович Воронин таһа дүүрэн:

— Фролыч, энээндэ ехээр бү уурлыш даа. Энэ нүхэрнай ойлгомторгүй үгэ алдажархёо юм бэшэ аал. Хэзээ хүн зоноо суглуулжа энэ хэрэгээ зүбшэхэ, хэлсэхэ болоно гээшэбибди? Тэрээн тухайл хэлэжэрхииш.

Уданшьегүй партийна эхин организациин секретариин уряалаар энэ отделенидэ аймагай архитектор Надежда Ивановна Трифонова ерэбэ. Тэрэ мэргэжэлтэ нютагай коммунистнартай сугтаа отделениин түб тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо түсэб үшөө дахин хаража үзөө бэлэй. Байрын шэнэ гэрнүүдые, мүн ажахын хэрэгтэ хабаатай бусад барилганuудые бодхоохо проектнэ документнүүдые архитекторэй зохёоһоной удаа энэ асуудал тосхоной ажалшадай хамтын суглаан дээрэ табигдажа, ниитээр һайшаагдаһан байгаа.

Энэ хөөрэлдөөн болоһоор эройдоо жэл тухай болобо хаш. Теэд мүнөө энэ тосхондо барилга түлэг дундаа ябажа байна. Бүхы барилганuудай оройдоо хахадынь лэ совхозой һомолһон мүнгөөр хэгдэхэ, харин бэшэ мүнгэ зөөриень тосхоной ажалшад өөһэдөө оруулха ёһотой юм. Юрэдөө энэ хэмжээ ябуулгын газаа талада нэгэншье хүн үлөөгүй. Мүнөө Колесово тосхоной үйлсөөр ябахада али зэргын аятай, нюдэндэ урин болоо гээшэб! Шэнэ гэрнүүд хүнэй хаража байтар гэхээр лэ бодхоогдоод лэ орхихо юм. Энэ хэрэгтэ Колесово тосхонойхид угаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр, зоригжол түгэсөөр хам оролсоод, ехэ юумэ бүтээжэ байна.

Теэд энэ хүдэлөөе хэн үүсхээб, хэн толгойлон эмхидхээб? Тосхоной коммунистнар. Коммунистнар-хүтэлбэрилэгшэд. Тэдэнэй һайн һайхан жэшээтэ хэрэг үйлэ тосхоной айлнуудай ажабайдалда шэнэ шэнжэ түхэл нэбтэрүүлхэ эхи табяа ха юм. Энэл даа, коммунистын өөрынь жэшээ. Иимэ оюун бодолтой, олониитые ехэ хэрэгтэ шамараар элсүүлдэг коммунистнар-хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгые харахадаа зүрхэ сэдьхэлшни хаха баясахал даа.

Колесово тосхоной коммунистнар ондоошье али олон һайшаалта ажал хэрэгые үүсхэһэн байха. Жэшээлхэдэ, имагтал тэдэнэй эдэбхеэр совхозой урдынь хаядаһан, нуур талаангаар дүүрэн намаглиг газарта нугаһа олоот үсхэбэриидэг болоод байна. Мүнөө энэ отделениин үһа сөөрэмүүдээр элбэг дайдада 200 мянгаад нугаһан үдхэгдэжэ байна. Түс отделени жэл бүри гүрэндөө 4000 гаран центнер тарган шанартай нугаһанай мяха тушаадаг шадабаритай болоо. Ганса энээшье бэшэ даа. Үшөө тиихэдэ 45 мянган центнер ороохо. 12 мянган центнер һү, шубуунай мяханһаа гадна, 5 мянган центнер үхэрэй мяха, 10 гара мянган центнер овощ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые жэлэй туршада абадаг мэргэжэлтэй болоһон отделени бшуу.

Кабанскын совхозой гурбадахи отделениинхид ганса совхоз дотороо бэшэ, харин аймагайнгаа бүхы ажалшадта жэшээ харуулна. Мал ажалһаа продукци абаха талаар табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаад, республика доторoo мүрысөө эмхидхэһэн ушар ехэ баримта боложо үгэнэ бшуу. Эдэ бүхы һайн һайхан хэрэг үйлэнүүдые отделениин лэ коммунистнар эхи табина гэжэ урда тэмдэглээшээ үшөө дахин дабтаха хүсэлэнтэйб. Энэнь коммунистын нэрэ хүндые улам дээшэнь үргэнэ.

Иихэлээрээ коммунистын өөрынь жэшээтэ хэрэг үйлэ ямар гүнзэгы удхатай болоноб. Иимэл жэшээгээр улад зониие хүмүүжүүлхэ, ехэ хэрэгтэ элсүүлхэ ёһотой болонобди. Энэ хадаа коммунист бүхэнэй эхи түрүүлэн бэелүүлхэ уялга.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив түсэбтэ табан жэлэй... дахи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ мүры... оролсоод, эршэтэй һайнаар ажаллана. Мүрысөөнэй түрүү... Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ, Юрий Сафронович Верш... хүтэлбэрилдэг халаанайхид ябана. Эдэнэй продукциинь ходо... шанартай байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. С. Вершинин.

П. БУРМАКИНАЙ ф...

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН хурса зэбсэгүүд

АГИТАТОРНУУДТА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Арба гаран жэлэй туршада агитатораар ажаллажа байнаб. Малай фермэ дээрэшье, үбһэшэдэй бригаданuудааршье ойлгууламжын хүдэлмэри шадаха зэргээрээ ябуулжа, партийна организациин даабари дүүргэжэ ябагдана гээшэ бэзэ.

Хүдэлһэн фермэ, бригадануудайнгаа хүдэлмэриин дүн дээрэ тогтожо, элдэб тоо, баримтануудые энэ багахан статья соогоо харуулһанай хэрэггүй гэжэ һананаб. Зарим тэды амжалтануудшье түйлагдаа юм бэзэ, мүн дутуу дунда зүйлнүүдшье яһала үзэгдэдэг байгаа. Элдэб шалтагаануудһаа: тэжээл хоолой дуталдадаг дээрэһээ, ажалай эмхидхэлэй болон журамай һула дээрэһээ гэхэ мэтэ. Арба гаран жэлэй туршада алишье юумэн үзэгдэхэ ха юм.

Гартаа гуурһа бариһан зорилгомни гэбэл, өөрынгөө хүдэлмэриин зарим тэды дүй дүршэл (агитаторай дүршэлни ехэ юм гэжэ болохогүй) дээрэһээ агитаторай ажал тухай, бидэнэрэй хүдэлмэридэ ушардаг бэрхэшээлнүүд, маанадта ямар туһаламжа хэрэгтэй байһан тухай һанамжа дурадхалнуудаа хэлэхэ һанаатайб.

Мүнөө үедэ агитаторнуудай ажалладаггүй ажахын али нэгэн һалбари, участогые олохонь бэрхэтэй. Багахан звенодошье, фермэ, отарадашье агитатор томилогдонхой. Олоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа, тэдэниие ажалай шэнэ амжалтада үгэ, хэрэгээрээ уряалан элсүүлжэ байха гээшэ маанадай, агитаторнуудай шухала зорилго болоно.

Гадна ажалшадай дунда партиин политика тайлбарилан ойлгуулха, түрүү үүргэеэ хаанашье—үйлэдбэри дээрэ, ажаһуудал, ажабайдалдаа, ниитын хүдэлмэридэшье харуулжа, дүүргэжэ ябаха гээшэ коммунистнуудай уялга ха юм.

Тиимэһээ агитаторнуудай, илангаяа агитатор-коммунистын үүргэ, харюусалгань тон ехэ, тэдэнэртэ ехэ эрилтэшье табигдана.

Теэд хүмүүжүүлэгшэ үүргэеэ хэр зэргэ дүүргэнэ, манда табигдадаг эрилтэдэнь ямараар харюусана гээшэбибди? Элдэб ааб даа. Ушарынь гэбэл, агитатораар элдэб хүнүүд томилогдодог. Гол түлэб үйлэдбэриин түрүүшүүл, тоо бүридхэгшэд, мэргэжэлтэд болоно. Үзэл бодолой, политическэ бэлэдхэлэйнгээ, юрэнхы эрдэмэйнгээ талаар олон янзын байхабди. Заримамнай 5—6 класс дүүргэһэн, нүгөөдүүлнай дунда, дээдэ эрдэмтэйнүүд. Нэгэ заримамнай ажал үйлэдбэри һайн мэдэхэ, нүгөөдүүлнай энэ талаар оборхон, зүгөөр ниитэ-политическэ асуудалаар бэрхэнүүд. Энээн дээрэһээ харахада, эдэ нүхэдтэ адли даабари үгэжэ, адлихан эрилтэ табихын аргагүй гэжэ һанагдаха юм.

Хэлэһэнээ лаблажа нэгэ багахан жэшээ харуулалтай. СССР-эй Верховно Соведэй һүүлэй сессиин материалнуудаар ажалшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ даабари агитаторнуудта үгтэбэ. Сесси дээрэ шухала асуудалнууд хэлсэгдэһэн байна гэбэл, СССР-эй хүн зониие медицинскэ туһаламжаар хангаха, гэрлэлгэ ба бүлэ тухай, Советскэ Союзай уласхоорондын байдал ба гадаадын политика тухай. Эдэ материалнуудтай һайса танилсаха, шудалжа үзэхэ хэрэгтэй. Агитатор бүхэн бултыень хүсэд өөрөө ойлгожо, саашадаа нүхэдтөө дамжуулан хөөрэжэ үгэхэ болоно. Теэд нюугаад яалтайб, сэхыень хэлэе—мал дээрэ ажаллажа байһан бага ба дээдэ эрдэмтэй агитаторнуудай хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь тад ондоо байхал. Удхаараашье, ойлгууламжаараашье.

Би эндэ юу хэлэхээ һананабиб гэбэл, агитаторнуудта даабари үгэхэдөө, тэдэнэй бэлэдхэлые хараада абалсаха хэрэгтэй. Агитатор байнаш гээд лэ булгандань адлихан даабари үгэжэ байхада таарахагүй болоно. Заримамнай арсахагүй байбашье, тэрэниинь хүсэд һайнаар дүүргэжэ шадахагүй ха юм.

Энээнтэй дашарамдан үшөө нэгэ асуудал гарана—агитаторнуудай һуралсал тухай. Бригада, отделениин партийна организацинуудаар, һайн болоо бол, һарадаа нэгэ семинар үнгэргэгдэдэг. Олон ушарта парткомой гү, али парторганизациин секретарь фермэ, бригадануудаар ябахадаа, ажалааршни һонирхожо, мүрысөөнэй дүн согсолходоо согсолжо, үгыдөө үгы, дайшалхы хуудаһан, ханын газетын гарадаг, гарадаггүйень мэдэжэ, захяа заабари үгөөд лэ үнгэрдэг гээшэ. Урдань колхоз, совхозуудай агитаторнууд нэгэ газарта бултадаа сугларжа, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэдэг, дүй дүршэлөө андалдадаг байгаа. Мүнөө тиимэ юумэ хомор болонхой. Колхоз, совхозуудшье томонууд болоо юм бэзэ, агитаторнуудые бултыень суглуулха бэрхэтэй байжашье болохо.

Теэд би эндэ агитаторнуудые заатагүй бултыень һара бүридэ суглуулха ёһотой гэнэ бэшэб. Хоёр һарада нэгэ дахин гү, ядахадаа кварталдашье нэгэ дахин бидэнэрые суглуулжа байбал зохисотой байгаа хаш. Һуража, мэдэжэ абаха юумэн олон болоно ха юм: колхозой ажахын элдэб һалбаринуудай хүгжэлтэһөө эхилээд, хүршэнэрэйнгөө, аймаг, республикынгаа һонинууд хүрэтэр. Радио шагнажа, газетэ уншажа байдаг болобошье, тэндэһээ бүхы асуудалнуудтаа харюу абахань бэрхэтэй, заримдаа уншаһан, дууланаа хүсэд ойлгохогүйшье ушар гарадаг. Теэд нүхэдшни шамһаа энэ тэрэ юумэ һураха, элдэб асуудалаар һонирхохо. Харин манай хүтэлбэрилэгшэд аймагай, республикын суглаан, зүблөөнүүдээр ябадаг, олон юумэ дууладаг, мэдэдэг ха юм.

Кварталдаашье нэгэ дахин семинар зарлажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, ажахын али нэгэн һалбари даагшадай элидхэл, мэдээсэл дуулажа, уласхоорондын, мүн бусад зарим политическэ асуудалнуудаар лекци шагнажа байбал, манда ехэл туһатай байха һэн.

Энэ тиимэ хүшэр хүндэ хэрэг бэшэ гэжэ һанамаар. Мэдэнэ бэзэт, урдань хэдэн колхозуудһаа суглуулжа кустовой семинар, жэлдээ 1—2 дахин аймагай агитаторнуудай семинар болодог байгаа бшуу. Заатал гээ һаа хуушанайхида бусаха гэнэ бэшэб. Нютаг нютагаар агитаторнуудай семинар үнгэргэхөөр эрдэм номтой зон олон болоо, аймагай түбһөөшье колхоз харайлгажа ерэхэдэ холо бэшэ ха юм.

Теэд хаа-яахан нютаг нютагаарньшье, аймаг соошье агитаторнуудые суглуулжа хөөрэлдэбэл, үлүү болохогүй бэшэ гү? Хододоол ооһэдынгөө «шүүһэндэ» болбосоржо байнхаар, хаа-яахан ондоо тээхиншье «шүүһэ» амталалсажа байбал муу бэшэ гэлсэдэг шуу. Энээн тухай бодожо үзэхөөр болоо хаш.

Урдань агитаторай хүдэлмэридэ радио, хэблэлшье анхаралаа табидаг байгаа. Хаа-яахан радио шагнахадаш, агитаторнууд ажалайнгаа дүй дүршэл тухай хөөрэжэ байха. Газетэ иража харахадашни, эрхим агитаторай хөөрөөн, агитаторта туһаламжа болохо методическа зүбшэл, теоретическэ болон политическэ темээр статьянууд, хөөрэлдөөндэ хэрэглэжэ боломоор һонирхолтой тоо, баримтанууд хэблэгдэһэн байха. Харин мүнөө иимэ юумэнүүд тон хомор болошоо. Аймагайшье, республикыншье газетэнүүдтэ агитаторай дүй дүршэл харуулһан статьянуудые олохонь бэрхэтэй. Агитатор тухай очерк, зураглал гэжэ хэлэһэнэйшье хэрэггүй.

Энэ минии ажаглалта республикын радиодо сэхэ хабаатай. Манай иишэ телевидениин дамжуулгын хүрэдэггүй дээрэһээ би телевидени тухай хэлэжэ шадахагүй байнаб. Магад эрхим агитаторнуудай хүдэлмэриие харуулдагшье юм бэзэ.

Иимэл даа, агитаторай хүдэлмэри тухай минии хэлэхэ хэдэн һанамжанууд.

Ажалшадай дунда манай партиин саг үргэлжэ ябуулжа байдаг үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ агитаци гээшэ ехэхэн һуури эзэлдэг байгаа, эзэлнэшье, саашадаашье эзэлхэ байна. Энэ шухала хүдэлмэри ябуулдаг гол хүсэнүүдэй нэгэниинь агитаторнууд болоно.

Тиимэһээ агитаторнуудай хүдэлмэри партийна организацинуудай саг үргэлжын анхарал доро байха зэргэтэй.

Б. ЦЫРЕНОВ,
агитатор, КПСС-эй гэшүүн.
Сэлэнгын аймаг.
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

ЗУҺАГ ХОНИ...
ЯАХАДАА ҺУБАЙРН...

Республикын колхоз, совхозууд эдэ жэлнүүдтэ 700—800 мянган эхэ хонидтой байжа, тэдэнһээ 500—600 мянган хурьга абана. Жэлдээ 100 мянга гаран эхэ хонид түл үгэнгүйгөөр гарана. Үрэжүүлэгдэһэн ямар хонид һубайрна гээшэб гэжэ шалгажа үзэхэдэ, зуһагууд лэ түл үгэнгүй ондо орожо, үлүү гарза гаргашалагдаһан байдаг. Иимэ ушар юун дээрэһээ тохёолдоно гээшэб гэхэдэ, нэн түрүүн хямда тэжээл дээрэ түлжүүлэгдэһэн түлгэнүүд үрэжүүлгын хаһа болотор хүсэд ототой боложо үрдидэггүй. Гэбэшье хуса табижа гү, али искусственнэ аргаар тэдэниие үрэжүүлхэдэ бүрилдөө боложо байһан түлынь түрүүшынгээ үдэрнүүдтэ ехэ соогоо тарашана. Мүн тэдэнэй дундаһаа бэеэ хүсөөгүйдөө түрэһэн зуһаг хонид ехээр туража, заахан бэетэй болоод, дорьбогүй түлнүүдые гаргадаг юм. Саашадаа бишыхан бэетэй хурьгадые түрэжэ болохо дээрэһээнь иимэ хонидые үсхэбэрилгэдэ үлөөжэ болохогүй. Ушар тиимэһээ хонидые зуһагтань зорюута һубайруулаад, хойто жэлынь түрүүлээ һаа дээрэ гээшэ.

Гэхэтэй хамта үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ зуһагууд нэн түрүүн үүлтэрэй, классай эрилтэнүүдтэ алишье талаараа харюусаха ёһотой. Нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилдэг ажахынуудта һубайруулагдаха зуһагууд тухай Союз соо мэдээжэ болоһон суута хонишон Николай Алексеевич Васильев иигэжэ хэлэнэ: «...Түргэн тобиржон, бэеэ хүсэдэггүй үүлтэрэй нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилхын тула (манай республикада үсхэбэрилэгдэдэг хонид тиимэ) алишье талаараа эрхим түлгэнүүдые шэлэжэ абаад, 2,5 жэлтэйдэнь үрэжүүлхэ хэрэгтэй».

Республика доторхи ажахынуудай ехэнхидээ үйлэдбэрилгын шэглэлтэй байдаг дээрэһээ бүхы зуһаг хонидоо һубайруулхые хүсэхэ зэргэгүйбди. Харин нарин нооһотой үүлтэрэй хонидые олоор үсхэбэрилдэг Борьёогой, Сэлэнгын, Загастайн совхозуудай, Ивалгын ОПХ-гай, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэ... рэй «Победа», Зэдын... низм» колхозуудай хон... һагуудаа зорюута һуба... 2,5 жэлтэйдэнь үрэжү... тай болоно.

Хонидоо хоёр жэлтэй... рүүлһэн дээрэ гү, али һ... һан гү гэхэдэ, Сэлэнгы... Карл Марксын нэрэмж... зой Ж. Д. Хайдапов, Л.... ров, Д. Ж. Доржиева... отаранuудаар 1966—19... та хэгдэһэн туршалга н... рюусана: 2,5 жэлтэй бо... нонь үрэжүүлжэ түрүү... хонин бүриһөө дунда... —99 хурьганай абтан... һагтаа түрэһэн 100 эхэ... ридэ 53—57 хурьган... рүүшынхиһээнь 4,4—4... грамм нооһоной хонин б... рахадань, хоёрдохиһоо... 3,7 килограмм хай... Иимэ хонидой амидынь... шье хоёр ондоо байж... зуһагтань һубайруулжа... һэн хониной шэгнүүр... гээр 46,2—40,5 кило... лодог һаань, түлгэ ябах... жүүлжэ түрүүлһэн хон... нүүр дунда зэргээр 4... килограмм болоно.

Колхозой нэгэ түлгы... 26—30 килограмм бо... килограмм нооһон абта...

Б. Г. Банзаракцаева... һалжа байһан отарада... һубайруулһан хонидһоо... зуунай 103 хурьган... хурьган бүхэнэйнь шэ... 10-да дунда зэргээр 21... болоо.

Хонидой үүлтэр ул... дань һайжаруулхын ту... зуһагтань һубайруулб... түл, ехэ нооһо абаха... жэ дээрэ хэлэгдэһэн б... харуулна. Август һараһ... үрэжүүлгын хаһада б... хы хонидоо класс клас... гажа байха үедөө ажах... зоотехнигүүд эдэ бүгэ... даа абажа, үрэжүүлэг... нуудые холын хараат... ридхэхэ зэргэтэй.

Ф. ЗУБ...
Буряадай АССР-эй... ажахын министе... ахалагша зоо...

ЭНЭЛ ЭРШЭЕЭ АЛДАХАГҮЙ

Зунай бэлшээриин хаһа—дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һааха гэжэ Харганаагай, Эрхирэгэй малшадай үүсхэл гаргаһанһаань хойшо түрүүшын һара үнгэрбэ.

Энэ үе соо Ивалгын туршалгаүйлэдбэриин ажахын һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмэ хэр зэргэ дээшэлүүлжэ, урдаа табиһан зорилгоёо ямараар дүүргэжэ байна гээшэб?

Жэлэй түрүүшын хахадта түс ажахын фермэнүүд, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һааляа 10 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Үнгэрһэн зургаа һара соо үнеэн бүриһөө 1427 килограмм һүн һаагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 269 килограммаар ехэ һүн абтаа. Тиихэдэ июнь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 300,7 килограмм һүн һаагдаһан байна.

Һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа гурбадахи отделениин гүүртэнүүд мүрысөөндэ эрхимлэжэ гаранхай. Эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1618 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 570 гаран килограммаар ехэ һү абаа.

Ажахын нэгэдэхи отделениин гурбадахи фермэ (бригадирынь А. Каратуев) муу бэшээр хүдэлөө. Тэдэнэр июнь һарада үнеэн бүриһөө 364 килограмм һү абажа, дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан туг, 25 түхэриг мүнгэн шан абаа юм.

Зарим түрүү һаалишад бүришье һайн үрэ дүн туйлана. Ажахы соогоо хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг бэрхэ һаалишан Дашима Очирова үнгэрэгшэ зургаа һарада үнеэн бүриһөө 2127 килограмм һү, мүн түрүү һаалишад Цыбик-Дари Цыбикова, Дари Гомбоева, Долсон Дармаева гэгшэд жэл эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1783—1886 килограмм һү һаанхай. Тэрэшэлэн һаалишад Дина Ефимова, Елизавета Калёных гэгшэд июнь һарада үнеэн бүхэнһөө 450—483 килограмм һү һаагаад байна.

Һаалиин фермэнүүд зунай сагта үхэр малаа зүбөөр бэлшээжэ, талха тарьянай зүйл эһээжэ, буйлуулжа эдюулээд, һайнаар һаа-һанай ашаар иимэ ехэ һү абажа шадаа бшуу. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи отделениин (эрхилэгшэнь В. Неустроев, зоотехник В. Симухина) фермэ байгша ондо бүхы 92 гектар бэлшээреэ табан ондоо адли загуун болгожо хубаагаад, нэгэндэнь үнеэдээ 4 хоногто адуулаад нүгөөдэдэнь оруулдаг. Тиигэ түрүүн адуулһан газартаа 20 хоноод ерэхэдэнь, ногоониинь һайн болоһон, дахин ургаһан байна бшуу.

Тэрэ бэлшээриинь ногооной шанарые шалгажа үгэхэ талаар манай туршалгын станциин тэжээл үйлэдбэрилгын таһагайхид (даагшань Н. С. Хребтов), агрохимлаборатори (даагшань Д. Ф. Иннокентьева) малшадта ехэ туһа хүргэнэ. Тусхайлбал агрохимлабораториин тодорхойлһоной ёһоор, түрүүшынь загуунай ургаса гектарай 15,9 центнер ногоотой гэжэ мэдэгдээ. Мүн ногоондонь хэды шэнээн болбосорһон протеин, каротин бииб гэжэ хуу тодорхойлогдоо. Үбһэ ногооной шанар, шэмые иигэжэ тодорхойлходо юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, үнеэдые хаанань, хайшан гээд адуулхада һүн ехэ һаагданаб, нэгэ үнеэнһээ үдэрэй 11—13 килограмм һү һаахын тула хэды шэнээн ногоон хэрэгтэйб гэжэ уридшалан мэдэхэ аргатай болоно. Энээнэйнгээ үндэһөөр малай бэлшээриие эмхидхэхэ ёһотой болоно бшуу.

Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхынгээ хажуугаар фермэнүүд тэрэниие шанар һайнтайгаар абахын тула ехэ оролдолго гаргана. Илангаяа һүеэ һайнаар шүүхэ, хаһа сагтань зүбөөр хүргэхэ хэмжээнүүдые абадаг болонхой. Энээнэй ашаар һүнэй кислотностинень 8 процентээр доошолуулжа шадаа.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Ивалгын малшад зунай дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа заабол дүүргэхээр шиидэнхэй.

И. ХАРЖЕЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДЭБТЭРТЭ БЭШЭГДЭБЭ

Һаяшаг Зам харилсаанай министерствын коллеги болон түмэр замай хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК түмэр замшадай һайн үдэрые угтуулан, хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон гаргаба.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин вагонно депогой хүдэлмэришэн Петр Васильевич Клемичев, түмэр замай мастер Александр Андреевич Морозов гэгшэд хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дундаһаа эрхим ажалаараа онсо шалгаржа, Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзайнгаа ЦК-гай Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгдэбэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

Минскэ областиин Вилейск городһоо холо бэшэ республика доторoo эгээл томо Вилейско-Минскэ уһалууриин системэ баригдажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уһалууриин системын плотинын һуури бэлдэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ ЭРЭЛХЭГ ТЭМСЭЛШЭДЭЙ ДУРАСХААЛДА

Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь
В. Ю. АХУНДОВТАЙ хөөрэлдөөн

Бакугай 26 комиссарые хорото дайсадаар буудан алаһан үдэр, жэл бүриин сентябриин 20-до баатарнуудай нангин дурасхаалые бүхы оромнай тэмдэглэжэ, өөрынгөө түгүүдые тонгойлгодог байна. Тэдэнэй һаһа бараһанһаа хойшо түбхэр 50 жэл мүнөөнэй сентябрьда гүйсэхэнь.

Бакугай комиссарнар — Степан Шаумян, Мешади Азизбеков, Алеша Джапаридзе, Иван Фиолетов, Мир-Гасан Везиров, Григорий Корганов, Яков Зевен гэгшэдэй, мүн тэдэнэй дайшалхы нүхэдэй амжалта ба дүлэтэ революционно ажал ябуулга бүхыдөө коммунизмын хэрэгтэ ами бэеэ хайрлангүй алба хэлгын эрхим жэшээ болоно.

Туркестанай Перевал, Ахча-Куйма гэжэ станцинуудай хоорондохи элһэн добуунуудай дунда 26 комиссарые буудан алахадаа, Азербайджанда Совет засаг тогтоохын түлөө эдэ гайхамшагта тэмсэлшэд тухай дурасхаалые балгаахабди гэжэ Англиин интервентнүүд, мүн тэдэнэй эсер хүлһэншэд бодоһон байгаа. Теэд баатарнуудай хүүр дээрэ үбһэ үрмэжэһэн ургаагүй, алдар габьяань мартагдаагүй. Бакугай коммунын эрэлхэгүүдэй арюун нангин дурасхаал совет хүнүүдэй зүрхэн соо хэтэ мүнхэдөө хадагалагдажа ябаха. Мүнөөщье тэдэнэр коммунизмын түлөө тэмсэлдэ манай Эхэ ороной олон үндэһэ яһатанай бүхые зоригжуулан уряална.

Бакугай шулуун бүхэн 26 комиссар тухай хөөрэжэ үгэдэг юм. Жэрылдэн бодоһон шэнэ гэрнүүд, сахюур шулуугаар бүтээһэн памятнигууд, үйлсэ, талмайнууд баатарнууд тухай дурасхаал хадагална. Геройнуудай нэрэ алдарынь хото городуудай, хүдөө тосхонуудай, корабльнууд болон метрополитенэй станцинуудай нэрэ боложо мүнхэлэгдөө.

Комиссарнуудай шарил хадагалһан 26-най талмайһаа ондоо тиимэ нангин газар гэжэ Азербайджанай ниислэл хотодо юрэдөө байхагүй. Мүнхэ алдарай зулын бадаржа байдаг газарта эдир пионернүүд түрүүшынгээ улаан галстугуудые зүүдэг, комсомолшууд Ильичэй дүрэтэй шад улаан дэбтэрнүүдые абадаг юм.

Бакугай бүлэг архитекторнууд болон скульпторнуудай проектээр баатарнуудай хүүр дээрэ бүтээгдэжэ байгаа дурасхаалта, гоё барилга тэрэ үдэр болотор бэлэн болохо. Комиссарнуудай эхи табиһан манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай, эрхэ сүлөөгэй һүр һүлдые энэ онсо өөрэ барилга харуулха зорилготой. Тэдэнэй ажаһууһан, ажаллаһан газарта, Бакугай олохон гэр байшангууд дээрэ дурасхаалай хабтагайнууд хадагдажа шэмэглэхэ.

Баатарнуудай һаһа бараһанһаа хойшо үнгэрһэн 50 жэлэй ойдо зорюулжа Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай гаргаһан тусхай тогтоол 26 комиссарай намтартай очеркнуудай, документнүүдэй, дурасхаалнуудай суглуулбари хэблэхээр хараалһан байха юм. Тэрэниие Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партиин түүхын институт, республикын Наукануудай академиин түүхын институт бэлдэжэ байнхай. Тэдэндэ зорюулжа кинематографистнууд документальна фильм гаргаха юм.

Совет засагай түлөө тэмсэгшэдэй дүрэ зурагууд, дурасхаалай медальнууд, почтын марканууд, открытканууд дээрэ хэблэгдэхэ.

Республикын «Знани» бүлгэм дурасхаалта үдэртэ зорюулһан вечер, уулзалга, лекцинүүдые эмхидхэжэ эхилээ. Партиин обкомууд, горкомууд, научна эмхи зургаанууд, дээдэ һургуулинууд научна сесси, теоретическэ конференцинүүдые үнгэргэхөөр бэлдэнэ. Тэдэнэй хүдэлмэринь манай орон дотор социалис революциин илан мандахын түлөө Бакугай пролетаринарай, мүн бүхы азербайджан арадай хэһэн тэмсэлэй али тухай ехэ удха шанартай байһые бүри гүнзэгыгөөр харуулха хэрэгтэ туһа болохонь дамжаггүй.

Бакугай 26 комиссарай һаһа бараһаар 50 жэл гүйсэһэн ойдо бэлэдхэлые республикын партийна организацинууд хүдэлмэришэн ангиин революционно ёһо заншал, манай ороной арадуудай хани барисаанай, пролетарска интернационализмын үзэл суртал дэлгэрүүлхэ, Совет засагай илалтын түлөө, социализм ба коммунизм байгуулхын түлөө ажалшадай тэмсэл эмхидхэгшэ Коммунис партиин түрүү үүргэ нэбтэрүүлхэ пропаганда саашадаа һайжаруулха лозунгтойгоор ябуулна.

(ТАСС).

Улаан-Үдын пристанниин хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник Леонид Алексеевич Кочерин Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаа. Июль һарынгаа түсэбые 7 хоногоор болзорһоонь урид дүүргэбэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: штурман Л. А. Кочерин.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Россин эгэшэ дүү республиканууд

ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ

Нютагайхидшье һананагүй...

САРАНСК. Мордвагай нуга тохойнуудаар мүнөө жэлэйхидэл адли үбһэ ногооной ишмэ баян ургасын гараһые эндэхи нютагай зон һананагүй. Зүгөөр хура бороотой байжа, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ бэрхэтэй байдалда ябуулагдана. Хуряалгын техникын хажуугаар гар хажуурнууд гаранхай. Үбһэ хатааха хүсэтэ вентиляторнууд республика соо эгээн түрүүшынхеэ тодхогдоо.

Темниковскэ районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Ичалковско районой 27-дохи мориной заводто, Ардатовско районой «Путь Ильича» колхоздо, мүн бусад ажахынуудта ногоо тариһан гектар бүриһөө 30—40 центнер люцернэ, тимофеевкэтэй холиһон клевер хуряагдана. Хэнзэ ногоон мүн лэ ехээр сабшагдаха бээз гэжэ эндэхи ажалшад найдана.

М. ХВАСТУНОВ.

Миллион кубометр модон

ПЕТРОЗАВОДСК. «Запкареллес» комбинадай Воломско леспромхоз түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо миллион кубометр модо шэрэбэ. Коми АССР-эй суута модошон Сергей Лютых гэгшын бригадатай мүрысэдэг Михаил Кожемякын бага комплексно бригада энэ амжалтада хубитаяа оруулһан байна.

Кожемяка Лютых хоёрой нэрэтэйнь «мянгатанай» хүдэлөөн холбоотой юм. Һара соо мянган, дээшээшье кубометр модо шэрэхэ гэжэ оролдодог бага комплексно бригадануудые «мянгатан» гээд Карелиин, Коми АССР-нүүдтэ нэрлэдэг.

Воломско леспромхоз Октябрьска түмэр замай Баруун Карелиин линиин бааза дээрэ эмхидхэгдэһэн, Карелидэхи модо бэлэдхэдэг эгээл һаяын предприятинуудай нэгэн юм. Ямаршье зорилго дүүргэжэ шадаха эмхитэй, ехэ коллектив табан жэлэй туршада эндэ бүридэһэн байна. Энэ леспромхоз проектээр хараалагдаһан хүсэндөө хүрөөд, жэл соо 410 мянган кубометр модо бэлэдхэдэг болонхой.

Е. ПОКРОВСКИЙ.

Хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэдэй бүлэ

МАХАЧКАЛА. Грузиин ССР-эй Наукануудай академиин хэлэ бэшэг шэнжэлдэг институдта дагестанецууд Казбек, Эльдар Микаиловтан — аха дүүнэр нэгэ үдэр кандидадай диссертаци баряа. Казбегэй (СССР-эй Наукануудай академиин Дагестандахи филиалай түүхын, хэлэнэй, литературын институдай научна хүдэлмэрилэгшын) бэшэһэн зохёолынь «Арчин хэлэн» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Арчинецууд—хада нютагай олон тоото арад үндэһэтэнэй нэгэн. Арчин хэлэн хүсэд шэнжэлэгдээгүй, үзэг бэшэггүй байһаар юм. Энэ хэлээр нэгэл аулай хүн зон хөөрэлдэдэг. Тэрэ зохёол соонь тус хэлэнэй фонетикэ, морфологи тухай найруулагдахаһаа гадна, арчин хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн текстнүүд, арчин-ород түрүүшын словарь оруулагдаа.

Дагестанай гүрэнэй университедэй багша Эльдарай «Авар хэлэнэй кутишинскэ нютаг үгэнүүд» гэһэн диссертаци соо тэндэхи гурбан нютаг хэлэнэй фонетическэ, морфологическа шэнжэлэл үгтэнхэй.

Аха дүүнэр Микаиловтанда хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадай зэргэ олгохо гэжэ эрдэмтэдэй совет нэгэн дуугаар шиидхээ. Казбек ба Эльдар — орон соо, хилын саана мэдээжэ лингвист, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Шихабудин Микаиловай хүбүүд. Эсэгэнь мүн лэ энэ институдта кандидадай, докторой диссертаци бариһан байгаа.

Л. ПУТЕРБРОТ.

Хадын малшадта

НАЛЬЧИК. Кабардино-Балкариин Культурын министерство хада уулануудай бэлшээридэ мал абаашажа харагшадта зорюулжа 500 хүнэй багтаха стационарна кинотеатр, киногой түхеэрэлгэтэй хоёр клуб, библиотечкэнүүдтэй, элдэб наадануудтай, хүгжэмэй инструментнүүдтэй хори шахуу майхан үгэһэн байна. 11 нүүдэл автокино, соёлой байшангуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ хабаадагшад малшадта ходо ошожо байдаг. Театрнуудай, госфилармониин коллективүүд мүн лэ зүжэг, концертнүүдые харуулдаг. Малшад 100 шахуу зүжэг наада хараад байна. Энэ жэл түрүүшынхеэ хада хангилнуудаар телевизорнүүдэй сэнхир экранууд ялараа.

П. ИГОНИН.

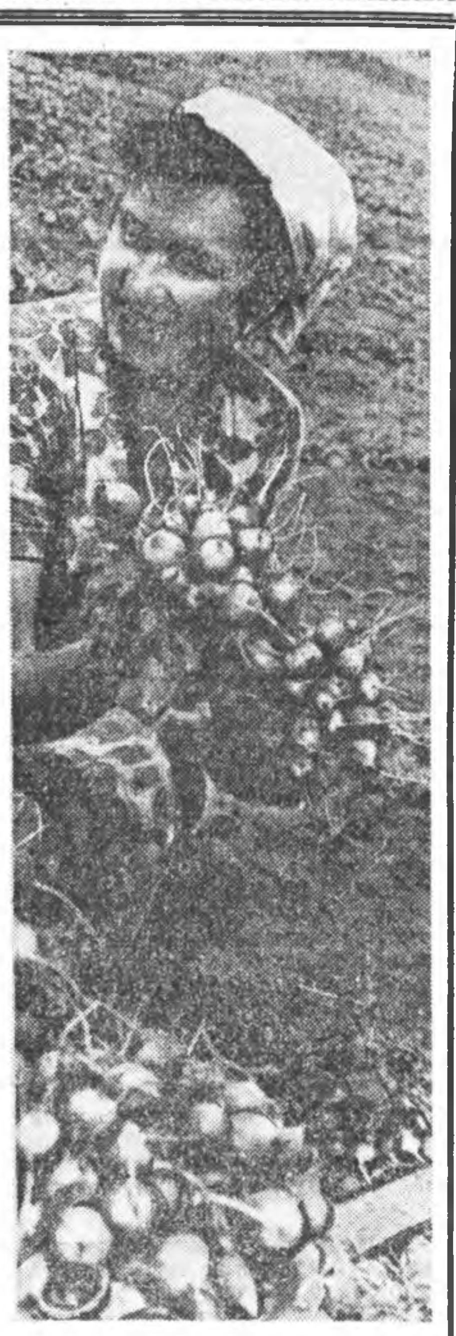

Чечено-Ингушай АССР. Мария Камниченко «Ассиновский» совхозой эрхим огородшодой нэгэн юм. Энэ ажахыда 900 шахуу гектар овощ таригдадаг. Мүнөө эндэ ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Гектар бүриһөө 15 центнер редис хуряаха түсэбтэй байбал, 25 центнер хүрэтэр хуряана.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛАД ЗОНОЙ ХҮСӨӨР...

ДЕПУТАТ ҺУНГУУЛИИНГАА ОКРУГТО

Хүн зонойнгоо намда үзүүлһэн этигэл найдабариие харюулхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхые оролдодогби. Ямаршье амжалта бэлэхэнээр түйлагдаад орхигдодоггүй гээшэ ааб даа. Нэн түрүүн хэхэ хүдэлмэреэ уридшалан мэдээд, оролдолго гаргахада үрэ дүнтэй, һайншье байдаг. Би Саянай совхозой дүрбэдэхи отделениие даагшаар хүдэлнэб. Энэ хабарһаа хойшо юу хэһэн, ямар хүдэлмэри ябуулһан тухайгаа тобшо тэдыгээр эндэ хөөрэхэм.

Хабарайнгаа тарилгые охорхон саг соо, оройдоол 17 хоногой туршада тарижа дүүргээ һэмди. Хамта 150 гектар газарта шэниисэ, 180 гектарта обёос, 75 гектарта хүхэ һолоомо, 240 гектарта кукуруза тарижа, совхоз соогоо түрүүшын һуури эзэлээбди. Хабарай тарилгын эхилхэһээ урид механизаторнуудараа хөөрэлдөө хэһэн, социалис мүрысөөн тухайнь ойлгуулжа үгэһэн байнабди. Механизаторнуудта автолавка графигайнгаа ёһоор ходо ябажа байгаа. Газетэ, журналнуудые үдэр соонь хүргүүлдэг һэмди. Халаанайнгаа дүүрэжэ сүлөөтэй сагай болоходо, механизаторнууд шатар, домино наадаха аргатай байгаа.

Хабарай тарилгын үедэ илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараһан механизаторнуудай нэрые дурдахада болоно. Трактористнууд Иван Лобсонов, Намсарай Маланов, Михаил Морхоев, сеяльщигууд Владимир Чимитов, Гена Семенов гэгшэд халаанайнгаа даабариие үдэрһөө үдэртэ үлүүлэн дүүргэжэ байгаа. Мүн совхозой ахалагша инженер Хальбаевай нэрые дурсангүй гарахын аргагүй. Трактор, машинануудай эбдэрхэдэ һаатуулангүй заһабари хэдэг байгаа.

Энээнһээ гадна, барилгын хүдэлмэри һүүлэй үедэ үргэнөөр ябуулагдаа. Һуурин тосхондомнай хуу шахуу шэнэ гэрнүүд баригданхай. 120 толгой тугалай байха байра Нугада баригдаа һэн. 150 тугалай байха байрые һэльбэн заһажа, һайн болгоһон байнабди. Харбяадта байдаг һаалишад гэр үгыдэжэ тухашардаг һэн. Нэгэнтэ бэшэ энэ асуудал харагдажа үзэгдөө. Мүнөө һаалишадай байха хоёр шэнэ гэр баригдажа дүүргэгдэв. Гадна 120 хүнэй һууха һууритай клуб шулуугаар баригдажа дүүргэгдэхэ болонхой. Гадна 200 толгой малай байха шэнэ шулуун байра баригдажа байнхай. Барилгын хүдэлмэриие хурдадхахын түлөө үдэр бүри эрилтэ табижа байдагби. Дарханаймнай бригадые даагшаар Дашэ Тоглохинов үнинэй хүдэлнэ. Зургаан хүниие даажа абаад, эдэбхитэй һайнаар хүдэлжэ байдаг.

Богонихон саг соо хүһанай мүшэр яажа хухалуулхаб гэһэн асуудал сельскэ Соведэй депутадуудай сесси дээрэ харагдажа үзэгдөө һэн. Энэ шухала асуудалай хажуугаар баһа миин гарагдаагүй. Хүн зоной дутамаг дээрэһээ нютагай пенсионернүүд болон гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые мүшэр хухалалгада хабаадуулха баатай болоо һэмди. 4—5 үхибүүдэй эхэ Бадма-Цырен Ухеевагай хүтэлбэри доро түсэбэй ёһоор 500 центнер мүшэр хухалагдаха ёһотой аад, хамта 573 центнер мүшэр хухалагдаад, фермэнүүд дээгүүр трактор, машинаар зөөгдөө.

Мүнөө эгээ харюусалгатай хаһа саг хүрэжэ ерэбэ. Охорхон сагай болзор соо үхэр малдаа үбэл, хабарай сагта бардам хүрэхэ үбһэ хуряажа абаха гээшэ бүгэдэнэймнай нангин зорилго болоно гээшэ. Эндэ депутадууд түрүү зэргэдэ байха ёһотой. Эртэ хабар байхаһаа хойшо үндэр баян ургаса хуряажа абаха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдаа. 1200 гектар сабшалангай газартайбди. Уһалуури хэгдэдэг газараа хуу уһалһан, наг шэбхэ ехээр гаргагдаһан, минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэһэн байха юм. Энээнэймнай ашаар үбһэ ногооной гараса яһала һайн. Хамта 1501 центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди. Энэ хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхэ байһандамнай һэжэг түрэгдэнэгүй. Үбһөө түргэн хуряаха асуудалаар сельскэ Соведэймнай сесси үнгэргэгдөө. Үбһэндэ ороһон түрүүшын үдэрһөөмнай эхилжэ хура бороо һаалта хээ. Гэбэшье бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, охорхон саг соо үбһөө хуряажа абаха зорилготойбди. Энэ талаар мүнөө үедэ юу хээбибди!

Үбһэ хуряалгада хүлтэ гартаараа гараха зорилто урдаа табяа һэмди. Түнхэнэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретариин, Жэмһэгэй ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведэй түрүүлэгшын, мүн хэдэн депутадуудай хабаадалгатайгаар нютагай хүн зониие дууһыень үбһэндэ гаргаха асуудал һаяшаг харагдажа үзэгдөө.

Пенсионернүүд булта шахуу үбһэндэ гараа. Тиихэдэ багахан үхибүүдтэй гэрэй эзэн эхэнэрнүүдшье туһа нэмэри үзүүлхэ дураяа мэдүүлнэ. Хэды тиигэбэшье, зарим нэгэн хүнүүд олоной хажуу тээ үлэхэ, урдахиханаа хараад ябаха дуратай. Тэдэнтэй бидэнэр эрид шангаар тэмсэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхадамнай, гаргаһан алдуугаа мэдэржэ, хамтын ажалда ханамжатайгаар хандадаг болоно.

Июлиин 15 болотор 200 гектар газараа сабшажа үрдеэбди. Үбһэшэдэй 5 звено эмхидхэгдэнхэй. 80—80 центнерэй гурбан сомоо шарга дээрэ соможо үрдеэбди.

Сагай уларилые һамбаашалан, гансаханшье часаа хиидэ хаянгүй, хабатай һайнаар хүдэлхэ хүсэл бүгэдыемнай зоригжуулна.

Үбһэшэдтэ автолавка ходо ошожо, хэрэгтэй юумыень асаржа байха болгогдонхой. Газетэ, журналнууд саг соогоо хүргэгдэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, үбһэшэдэй һайнаар хүдэлхэ бүхы арга боломжо бии болгогдонхой.

П. МАТУЕВ,
Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй сельскэ Соведэй депутат.

ЗЭДЫН ҺОНИН

БИБЛИОТЕКАРЬНУУД ЗҮБШЭБЭ

Аймагай, хүдөөгэй колхоз болон совхозуудай библиотекэнүүдые даагшанарай зүблөө КПСС-эй Зэдын райком һаяхан үнгэргэбэ. Зүблөөнэй урда тээ зарим библиотекэнүүдэй хүдэлмэри шалгагдажа, ажалшадай дунда ном тарааха, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь бии байһан ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байгаа.

Энэ зүблөөн дээрэ эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа номой выставкэнүүдые эмхидхэхэ, малай фермэ, отарануудаар ябажа ленинскэ уншалгануудые үнгэргэжэ байха, В. И. Ленин тухай номуудые уншагшадта олоор дурадхаха гэжэ шиидэгдэбэ.

ШЭНЭ ЗАВОД

Зэдын аймагай түб Петропавловкын, мүн Үшөөтэйн, Борьёогой хүн зониие Тори тосхоной пекарнида бариһан хилээмэ зөөжэ хангадаг юм. Заримдаа элдэб шалтагаанһаа — машина эбдэрхэ гэхэ мэтэһээ боложо хилээмэнэй дуталдахашье ушар үзэгдэдэг. Гусиноозерск, Закаменск хотонуудһаашье хилээмэнэй элдэб зүйлнүүдые—булка, сайка, сүүшхэ гэхэ мэтые шэрэдэг байһан.

Һаяар, августын тэн багаар Петропавловка тосхондо хилээмэнэй шэнэ завод ашагалалгада үгтэхэнь. Сүүдхэдээ 12—15 тонно хилээмэ бариха хүсэтэй. Мүнөө бүхы түхеэрэлгэнүүдынь хүсэд тодхогдоод хүдэлгэгдэжэ, шалгагдажа байна. Заводто хүдэлхэ хүдэлмэришэд абтажа эхилээ.

Д. ЦЫРЕНОВ.

СОЁЛШОД ЗАМДА ГАРАБА

Манай аймагай колхоз, совхозуудта политинформаторнууд, соёлшод гараба. Партиин райкомой ажилтад, аймагай эмхи зургаануудай эдэбхитэд политинформаторнууд боложо аймагай колхоз, совхозуудай үбһэшэдэй бригада, малай фермэ, түүртэнүүдтэ гараба. КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые үбһэшэд, малшадта эдэнэр ойлгуулха юм.

Гадна аймагай колхоз, совхозуудай малшад, үбһэшэдэй ажаһуудалай, культурна болон бусад эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха хэмжээн абтанхай. Энэ зорилгоор аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй культурын таһагай агиткультпоезд малшадай гүүртэ, үбһэшэдэй бригадануудаар ябажа эхилбэ.

Агиткультпоезддо юун ороноб гэхэдэ, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, автолавка, номой автомагазин, кино, медицинын хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. Зунай эхинһээ энэ нүүдэл эмхи ябажа эхилээ. Яруунын, Нарһатын, Юбилейнэ совхозуудай малшадай гүүртэнүүдээр ябажа бусаа. Жэшээнь, Нарһатын совхозой Боршогор гэжэ нютагта һү һаалиин 4 гүүртэ һууриждһан. Эндэхи һаалишад, малшадые агиткультпоезд хангаба. Мүн энэ совхозой Хаймасан гэжэ нютагтахи тракторно-таряан ажалай бригадынхидта—мүнөө үбһэ сабшажа байгшадта эдэнэр уржадэр ерээд бусаа. Мүн Юбилейнэ совхозой үбһэшэдэй звенонуудаар ябаһан байна.

Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай малаа үбэлжүүлдэг Түрхэл гэжэ холын нютаг бии юм. Эндэ 7 ажахы малаа баридаг. Мүнөө дээрээ гурбан ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ нютагта үбһэ сабшажа байна. Энэ агиткультпоездын бүгэдөөрөө хүрэхын аргагүй нютаг юм. Тиимэһээ байгша оной июлиин 29-дэ кино автолавка хоёр Түрхэл нютаг ошохоор шэглэжэ гараба.

Культурын энэ поездын ябаха зам хараалагданхай. Ургаса хуряалгын дүүрэтэр ото ябажа байха юм.

Ц. ДАНДАРОВ,
КПСС-эй Яруунын райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

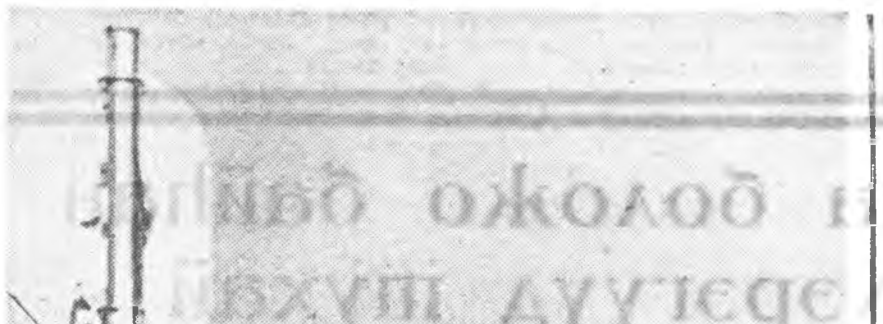

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин ажахы жэл бүри һайжарна. Һүүлэй жэлнүүдтэ паровозуудай орондо тепловозууд хэрэглэгдэдэг болонхой. Слюдянка станциһаа Улаан-Үдэ хүрэтэр электрын утаһан татагдажа, һаяар электровозууд ябажа эхилхэ юм.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

«КОММУНИСТ» ЖУРНАЛ ЗАХИЖА УНШАГТЫ

Марксистско-ленинскэ теори гээшэ хэтэ мүнхын, ходоодо хүгжэжэ байдаг эрдэм ухаан мүн. Хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтын зайлашагүй жама ёһонуудые зүбөөр харуулдаг, гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн тулада ажабайдалые хубилган шэнэдхэхэ бодото хараа замуудые заадаг наука юм.

Марксистско-ленинскэ үзэл суртал хүгжөөн дэлгэрүүлдэг манай партиин Центральна Комитедэй теоретическэ, политическэ журнал — «Коммунист» ниитын хүгжэлтын уг үнгиие хүнүүдтэ ойлгуулжа үгэдэг, түүхын орёо хэрэг үйлэнүүдэй зангилаануудые зүбөөр тайлбарилан ойлгуулха зэбсэгээр хуяглуулдаг.

«Коммунист» журнал хадаа марксистско-ленинскэ теориин гол шухала асуудалнуудые тайлбарилдаг, мүнөөнэй үе сагай орёо, гол шухала асуудалнуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Экономическа болон социальна харилсаануудай тобшолол, техническэ хүгжэлтын түйлалтанууд болон арга боломжонууд тухай уласхоорондын мүнөөнэй байдалай асуудалнууд тухай энэ журналай хуудаһануудта уншажа болоно. Марксистско-ленинскэ философиин — диалектическэ, историческа материализмын, этикын, эстетикын, мүнөө үе сагай естествознаниин философско асуудалнуудаар, тэрэшэлэн политическэ экономи, промышленность болон хүдөө ажахын экономикоор, КПСС-эй түүхээр, партийна ажабайдалаар статьянууд хэблэгдэдэг. КПСС-эй, аха дүү партинуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, партийна, советскэ, ажахын, профсоюзай болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, зохёолшод, публицистнүүд — «Коммунист» журналай авторнууд юм.

Энэ жэл «Коммунист» журнал хоёр ехэ ойдо: В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулһан олон материал толилоо, толилһооршье.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлдэ зорюулан, олон статьянууд толилогдохо. Марксистска философиин, политическэ экономиин, научна коммунизмын ленинскэ шатые али алинь тэээһэнь тодорхойлон харуулһан статьянууд, мүн агуу багшын бэлиг түгэс ажабайдалыень харуулһан статьянууд толилогдохо юм.

Мүн хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөндэ хабаатай материалнууд толилогдожо байха. Жэшээнь, «Коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай түлөө тэмсэлэй шухала шата», «Социалис демократи ба хүнэй сүлөөтэ байдал», «Мүнөөнэй антикоммунизм ба тэрэнэй үзэл бодолой зүрилдөөн», «Империалис оронуудай хоорондохи валютна зүрилдөөн» болон бусад статьянууд толилогдохо.

«Политическэ экономиин шухала асуудалнууд гэһэн теоретическэ семинар» гэжэ гаршаг доро материалнууд хэблэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Лекторнууд, пропагандистнарта, партийна һуралсалай һурагшадта, партийна, ажахын эдэбхитэдтэ, социалис экономикоор һонирходог хүнүүдтэ зорюулагдаһан, социализмын политическэ экономиин, коммунис байгуулалтын, ажахын реформодо хабаатай шухала шухала асуудалнуудаар материалнууд гаргагдаха.

Эрдэм ухаанай асуудалнуудта журнал урданайхидаал адляар анхаралаа хандуулха юм. Мүнөөнэй эрдэм ухаанай хүгжэлтын элдэб асуудалнуудаар, коммунис байгуулалтын теориин ба бодото байдалай шухала асуудалнуудаар статьянууд «Научна зүбшэл» гэһэн гаршаг доро толилогдохо.

«Коммунист» журнал партийна һуралсалда зорюулагдаһан материалнуудые толилдог байха. КПСС-эй түүхэ, марксистско-ленинскэ философи, политическэ экономи болон научна коммунизм шудалжа байһан теоретическэ семинарнуудай һурагшадта зорюулһан статьянуудые гаргахаһаа гадна, мүн партийна һуралсалые эмхидхэхэ дүршэл тухай, пропагандистнууд болон лекторнуудай дүршэл шадабари дээшэлүүлхэ тухай, бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ теори шудалагшадта туһатай материалнууд толилогдохо.

Хэрбээ захилайнгаа дүүрээ һаань, саашань үргэлжэлүүлхэдэтнай болохо.

«Союзпечатиин» бүхы отделенинүүд болон агентствэнүүдтэ захил хэжэ болоно.

Даша-Дэмбэрэл ДУГАРОВ

АРЬЯШКА ГАЗАР ШААБА

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 1-нэй номерто)

Тогоошо хайшаашье шиидэжэ ядан байhанаа саашалба. «Абарн зангыень нам мэтын хүнэй таахаар бэшэ... Тогтууригүйшэг хүүхэн хаш даа... Нээрээшье, зорюуташье хэлэжэ байhыень ойлгохогүйш... Зорюутал аашална даа, ондоогоор яана гэхэбши. Мүнөөшье баhал яагша ааб гэжэ худалаар уйлаhан хэбэр үзүүлнэ гү, хэн мэдэбэ».—гэхэ зэргээр тэрэ саагуураа бодолготоhоор улам холодожо, багахан хушуунай үзүүр тойроод далда оробо. Эндэhээ саашаа үдхэн шугытай. Басаган мүнөө харагданагүй. Тогоошо нэгэ зааха хүлеэхэ гэжэ шиидэбэ. Тингэжэ байтарнь горхоной шааяан дундуур хэдэйшьеб зугаалха халта мүлтэ дуулдабал даа.

Үдхэн бургааhанай дундуур шургаhаар нүгөө захадань Тогоошын гаража ерэхэдэ, горхоной эрьедэ Жоржик Арьяшка хоёр hуужа hууба. Дэлгээтэй саарhан дээрэ консервын баанханууд задалагданхай, хатааhан хилээмэнэй ягаахан зүhэмэгүүд харагдана. Тэдэ баанхатай консервээ ехэл хомхойхон халбагашуу модоор уухана. Будэхишэгээр зугаалнад. Жоржик юушьеб хэлэнэ, харин Арьяшка зүбшөөhэн янзатай толгойгоо дохино. Эдэмнай хаанаhаа имэ юумэ асараад налайжа hуугаа гээшэб? Геологуудай эдихэ хоолынь дууhаад. Доодо Тори хүнhэндэ ошоhон нүхэрөө хүлеэжэ ядан, хоёр хоног хооhоор шахуу байhан ха юм. Али нөөхи hаатааша хүниинь одоол ерээ гээшэ гү даа?

Жоржигынь хүнгэн сагаан фляагын таглаа нээжэ, сэнхир кружкада хэжэ байхадань Арьяшка:

— Хүрөөл даа, биш hогтошохоб,—гэжэ хэлэхые Тогоошо халта дуулаба.

Арьяшка кружкаяа нэгэ амнар шабхаад, дэмбигэр хабтагай нюураа уршылган горхон тээшэ hуга харайн ошожо уhа удхаад, ехэ ехээр гудамхяадхина. Тэрэ уршалзахаяа болижо, юушьеб хэлээд кружкаяа нүхэртөө hарбайба. Кружкатай архяа ядаралгүйхэн шабхаад, шаргал үhэтэй үбсүүгээ эльбэнэ. Удаань баанхатай консервынгээ мяханhаа үлгэжэ эдихэ зуураа:

— Хүн нүхэдэй дунда Бударин намайе доромжолхогүй байгаа бшуу даа. «Хэхэш вершок, эдихэш горшоог» гэхыень дуулана hэмнайш,—гэжэ ехэл хоролхуугаар хоолойгоо шэрүүдхэн хэлэнэ:—эшэhэншье гээшэмни—газар руу сүмэржэ унан алдааб. Тингэбэшье харюугаа абахамнил гээшэ ха. Горшоог хооhон hуухадаа амаа мэдэхэл байха. Бэшэниинь Будариниие амидыгаар эдихээр забдаха, юумэ гээшэ болохо, үзөөрэйш даа. Гансал шимни мэдэгдэжэ тодхор бү татаарай.

— Н-нүхэрни, бү зобо,—гэжэ архиин охиндо сохюулhан Арьяшка ээрэнтэбэ.

— Шимни Танюшкынгаа зүрхые ээлжэ үзыш даа. Хурим хэхэдээ намайгаа бү мартаарай,—гээд Жоржигынь нүрөөтэй нюураа үрөөhэн тээшэнь таталзуулан энеэгээдхинэ.

Арьяшка шал hогтошоhон янзатай, уралаа hанжуулан, үргээ hула табяад, дуугай hууна. Инаг дуранайнгаа урагшагүйдэхые мэдэржэ гү, али ямаршьеб хүхюугүй бодолдо эзэлэгдэнэ гэжэ багсаамаар байба.

Жоржик хооhорhон баанхануудаа горхондо хаяжа, уйдхарта дарагдаhандал урдаханаа харашоод hуухан нүхэрэйнгөө дала дээрэ «лас» гэтэр альгадажа:

— Ши иихэдээ яабаш, юундэ уйдаабши?—гэжэ асууна. Тэрэнэйнгээ харюусахагүйдэ: — Зай, Арьяшка, би ябахам.—Ши, смотри..,—гэжэ захиба.

— Н-намhаа бү зобо. Өөрөөл т-түргэн зайла. Ха-хаагуур ошохоёо ойлгоо бэ-бэзэш? Минии хэлэhээр ябаарай, бү ха-хадуурааран: ойлгоо бэ-бэзэш? Мориемни үглөөдэртэнь т-тушаахаш. Ойлгоо бэзэш?

— Хуу ойлгосотой, Арьяшка. Нүтэлгүй бидэ хоёрые бурхан hахиг! Ну-с, бишни ябалайб. Шимни толгойнгоо мананай дэгдэhэн хойяо отогтоо ошожо үзэнэ аабзаш.—гээд Жоржигынь үдхэн бургааhан дундуур урагшаа ябашаба. Арьяшкын морин урда шугы соо уяатай байгаа хаш.

Арьяшка хажуу тээшээ хүльбэрөөд, үрөөhэн гараа дэрлэжэ, уруугаа харан хэбтэшэбэ.

Тэдэнэй зугаае халта шагнабашье, юушье ойлгоогүй байhан Тогоошо Арьяшкын хажууда ерэжэ дуудаадшье, татаадшье үзэбэ, теэд тэрэнь hэрибэгүй. Арьяшкые хушаад ябахаяа, тэрээхэн тархи дээрэhээ боро субыень абахадань, багахан брезент мэшээг хүнды соо хэбтэжэ байбал даа. Амhарынь уягдаашьегүй, хатааhан хилээмэ, консервэнүүдые харажархихадаа Тогоошо гайхан татаад, субыень байhан хэбээрнь орхёод, отогоо шэглэн ябашоо hэн.

Тогоошо набтархан хүтэлөөр зүүн тээшээ дабажа, жалгые уруудан голдо оробо. Ойhоо гарамсаараа үргэн наранай дээдэ захаар зубшаhаар тарүу модотой үзүүр хушуунда хүрэжэ ерэхэдэнь, хойто зүгэй нюсэгэн нюруунhаа үргэлжэ налмагар хабтагай тайгын наада захада отогынь харагдаба. Түүдэгэй сайбар утаан тэндэhээ дэгдэнэ. Геологуудта хүнэhэ хоол асарагдаа, тогоошон Дуся эдеэ шанана ёhотой даа.

Удангүй Тогоошо отогтоо ерэбэ. Хүнүүд урдынхиhаа эртэ голлонхой, юундэшьеб, зугаагаа хуряашанхай байбад. Үглөөгүүр хорюгложо табиhан мориниинь эмээллэгдэнхэй, нилээдгүй хүлhэтэшэнхэй, уяатай байна.

— Морёор хэн хаана ошооб?—гэжэ Тогоошо түүдэгэй хажууда hууhан эрэшүүлhээ асууба. Хүн бүхэн өөрынгөө бодолдо абташанхай, зариманиинь тамхяа яаралгүйхэнөөр баалуулна, нүгөөдүүлынь түүдэгэйнгээ гал руу шагаашанхай. Тогоошын дуугархые дуулаашьегүй шэнги ойро зуура hуубад.

Бүтүү hахалтай, гохигор үндэрород—Арсен абга Тогоошо тээшэ эрьежэ:

— Яахаяашье мэдэнгүй байнабди: хүнэhэндэ ошоошомнай ерэнэгүй. Хүдөөдэхи хоолыемнай хүлгайлжархёо...—гэбэ.

— Хүдөөдэхи ямар хоол тухай хэлэнэт?—гэжэ Тогоошо юушьеб ойлгонгүй асууна.

— «НЗ» гэжэ дуулаа hэн гүш? Ядархын сагта хэрэглэгдэхэ хүнэhэ хоол хадагалаатай юм hэн. Морёоршни асархаа ошоhомнай, үгы байгаа. Огто хооhоор үлэбэбди,—гэжэ ГРП-гэй дарга Бударин ойлгуулан хэлэбэ.

Тогоошын шарай хэдэн ондоогоор хубилхые түүдэгэй дэргэдэ hуугаашад обёорбод. Хүбүүн юушьеб hанаандаа оруулhандал, удаань гэмшэhэндэл харагдаа hэн.

— Энэ тойрон хулгайлхаар ямар хүн байхаб, ши мэдэнэгүй гүш?—гэжэ Пугачёв шэнги hахалтай, гонзогор нюуртай 40-өөд наhанай хүн болгоомжотойгоор асууба. Булта юушьеб хэлэхыень хүлеэшэнхэй. Асуугааша хүн Тогоошые hэжэгтэйгээр гэтэжэ байба. Тогоошо энээниие ойлгон, нэгэ бага аягүйрхэбэ. Зүгөөр бэшэниинь найдангяар хаража байгаа.

Теэд Тогоошо юушье гэжэ харюусангүй, мориндоо гүйн ошожо мордоод, баруун урагшаа оодоргожорхибо. Хүнүүд юушье ойлгонгүй, зариманиинь хүл дээрээ бодошонхой, холодожо ябаhан хүбүүнэй хойноhоо хараhаар үлэбэд. Хүнүүд ехэл гайхаhан янзатай. Зариман тэрээндэ hэжэг түрэнэшье ха.

— Өөрөө хулгайлалсаhан байба,—гэжэ халхагар томо бэетэй, барагар мугжуун шарайтай хүнэй хүйтөөр дуугархада, хэншьеб:

— Үгы бэд даа, ушарынь ондоо..—гэжэ буруушааба.

Эгээл энэ үедэ унтажа хэбтэhэн Арьяшкын дэргэдэ Таня ойлгомторгүй хүрэжэ ерээд, сошоhондоо хашхараадхёо hэн. Зүрхөөрөө таагаа юм гү. Үдьхэлжэшье байбал hэрихэгүйгөөр хурхиржа хэбтэhэн Арьяшка толгойгоо үндылгэжэ, hэлхэнтэhэн хүмэдхэеэ нойрмогоор нээжэ харабал даа. Мэгдэhэн басаганиие зүүдэндээ мэтэ гэтэшоод байтараа, үнэншэжэ ядангяар үндыжэ hууба.

— Таня гүш?—гээд энеэхэ гэhэншүүгээр нюураа ирбайлгаад, hогтуурхан найгаба.

— Жэгтэй хүнши даа, хээрэ үжэтэрөө унтажа, хурхиржа хэбтэхэ... hогтуу юм гүш, хаанаhаа архи олообши?—гэжэ анхан яаха аргагүй айhан басаган дуугаа шэрүүдхэн асууба.

Тиихэдэнь Арьяшка маhалзажа:

— Зай, зай, Таня, бү шангара. Наашаа hуу, хөөрэлдэе. Бурхан шамайе н-намда эльгээгээ...—гэнэ.

— Шамтай зэргэлжэ hуухаhаа байха, дүтэ байхашье дурамгүй,—гээд Таня бушуухан холодоhоор саашалба.

— Таня, бү ябыш! — гээд Арьяшка бодошобо.—Таня, Таня!..

Арьяшка басаганай хойноhоо гүйжэ ябаад:

— Гансал үгэ хэлэхэб, байгыш даа, Таня!—гэжэ гүйнэ.

Басаган халта эрьежэ:

— Отогтоо ошоод хэлээрэйш,—гээд алхамаа түргэдхэнэ.

Теэд Арьяшка хүсэжэ урдань оробо:

— Юундэ зугаданаш, Т-Таня? Нэгэ минута...

— Бү бари, холодо!

—Хайрлыш даа, Таня би шамда дуратайб...

Гүйhэндөө, сэдьхэлээ хүдэлhэндөө гү, Арьяшка бэеэ барижа ядана. Нюдэндэнь—галзуу зэрлиг галхан. Үhэниинь шэрэлдэшэнхэй, хабтагай пилан духа руунь оройжо hанжана. Басаган гараа угзарна, теэд тэрэ табинагүй.

— Арьяшка, галзуураа гүш, таби...

— Ши зугадахаш, табихагүйб. Дуратайб шамда...

— Эдэ үгэнүүдыеш дуулахашье, шамайе харахашье дурамгүй.

— Намайе хайрлахагүй hаашни, би шамайе хүсөөрөө... — гээд Арьяшка Таниие тэбэреэд таалахые забдаба.

Эгээл энэ үедэ Тогоошо үрдижэ ерэбэ. Арьяшкын мүрэ дээрэhээ шүүрэжэ абаад, тээ холо hэнжэгыдэжэрхибэ. Арьяшка хэдэн хүльбэрөөд, даб гэhээр хүл дээрээ бодожо шадангүй хэбтэбэ.

Басаган hугшаржа байжа аалишагаар уйлана. Юушье хэлэнэгүй.

Тогоошо Арьяшкада ойртожо:

— Шимни имэхэн лэ хүйхэр ха юмши даа...—гэжэ дураа гутангяар дуугарба.

— Эндэ шамтай үзэлсэхэл hэм, те-теэд бэеэ барихууб... hүүлдэ б-болог...—гэжэ Арьяшка hогтуугай хэлээр тэл-мэл дуугаран занаба.

— Шинии заналтаhаа айнагүйб. Харин ажалшадай эдихэ хүнhые хулгайлhантнай бузар байна, —гэхэтэйнь зэргэ hогтуурхажа ганхалзажа байhан Арьяшка сошонгеор зуг татан, hэгээ ороhондол болобо. Тиигээд гэнтэ hэнгэргүйгөөр энеэбхилжэ, хоротойгоор дуугарба:

Хүнэй хүхеэдэhэндэ орожо, намайгаа шабарта бү шиихажархи...

— Харин хэмнай хүхеэдэhэндэ ороод байнаб? Ши өөрөөл бэшэ гүш? Хэлэ: Жоржигшни ганзагаяа нюуха гү, али ходо абаашаха гү? — гэжэ Тогоошо ухамайшалан асууба. Тэрэ зуhарлаха гээшые мэдэдэггүй, бузар ябадалтантай нюур нюураараа уулзахадаа, тэрээндэ hайн хүн байхые оролдодог бэшэ, харин эбсэшэгүй шэрүүн болошодог. Энэ зангыень хүн балай мэдэдэггүй. Мүн Тогоошо өөрөөшье шанар шэнжэеэ ойлгодоггүй, түрэлхинингөө зүнгөөр болодог юм аабы.

— Мэдэнэгүйб,—гэжэ Арьяшка хүйтөөр харюусаба.

— Мэдэнэш: энээхэн горхоной эрьедэ, Жоржик та хоёрой найрлахые би хуу харааб!

— Тиигэбэл, яба, гүй, мэдүүлэ! Харахабди—шамда юун хүртэгшэ ааб. hүүлдэ юугээ үзэнэш, ойлгожо мэдээрэй!...

— Хаагуур ошооб?!—гэжэ Тогоошо ууртайгаар асууна.

— Ямар шангаруун болошоо хүмши?—гээд хоролхуугаар энеэhэн хэбэр үзүүлжэ:—Энээхэниие надалаар хэлүүлхэш. — Арьяшка hалаабша табиба.

Арьяшкын энэ аашыень тэсэнгүй, Тогоошо нюдаргаяа зангидаад даб гэхэдэнь, гэнтэ Таня хоорондуурнь орожо:

— Тогоошо, юугээ тоосолдообши, ябая эндэhээ,—гээд гарhаань татажа нүгөөдэhөөнь холодуулба.

— Хара гэдэhэнэйнгээ хубитые орхюулаа гүш? Шамда үйрмэгшье хүртэхэгүй! Ажалшадта абаашажа үгэхэм,—гээд Тогоошо дархинда нюуhан мэшээгтэй юумыень абажа ганзагалжархиба.

— Абааша, абааша, м-магтуулхаш!—гээд Арьяшка муухайгаар хоролхон энеэд гэбэ.—Энэ эмэшни шамда наашалжа магадгүй...

Морёо хүтэлhэн Тогоошо Таня хоёрой далда ороhон хойно Арьяшка үhээ зулгаажа байтараа, мундуу нюдаргаараа «лүс» гэтэр газар шааба....

Республикын дээдэ hург... нууд, училищинуудта ор... шалгалта үсэгэлдэр эхилбэ. ... Сибириин технологическа ... тудай факультедүүдтэ 2500 ... хүбүүд, басагад оролгын шал... барихань.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ... тудай актова зал соо мате... каар шалгалта боложо ... 2. Неорганическа химиин ... рын ахалагша багша А. И. ... пова (баруун гарhаа) Эрхүү... ластиин Алайрай районhоо е... А. Аюшеевые химиин талаар ... гажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фо...

ГОЛ ЕХЭ СОХИЛТЫН ШЭГЛЭЛ

Ара талын сэрэгүүдэй hуралсал

«Тулалдаан» нилээд шангадаба. Ара талын сэрэгэй органуудта айхабтар түбэгтэй бэрхэ болоно. Фронт тээшэ шэглэн, hомо хэрэгсэл, горючи, техникэ тээhэн автомашинанууд таhалгаряагүй субанад. Самолёдууд энэ колонные агаарhаа халхалан, огторгойн үндэрөөр сахилгаан түргэнөөр ниидэнэд.

Добтолжо байгаа частьнууд дайсанай эсэргүүсэлтые сухарюулан сохёод, эршэтэй зоригтойгоор улам урагшаа дабшана. Мүнөө дайшалхы ябуулгын амжалта ара талын hаадгүй жэгдэ хүдэлмэриhөө бүри мүhэн дулдыдаха ушартай. Танкова частьнуудта горючи түргэнөөр абаашаха, гэмтээгдэhэн техникэ hэльбэн заhаха, «шархатагшадые» нүүлгэхэ, сэрэгүүдэй суглаhан шэнэ газарта материальна бааза бии болгохо хэрэгтэй байна бшуу.

Гол ехэ сохилто хэхэ шэглэл дээрэ илангаяа шанга «байлдаанууд» болоно. Ара талын сэрэгэй органуудай үмэнэ улам шэнэ шэнэ зорилгонуудые табиhан оршон байдал сахилгаан түргэнөөр хубилна.

«Дайсан» гэб гэнтэ «ядерна» сохилто хээд, үргэн ехэ газарта түмэр замай транспортын хүдэлмэриие hаатуулба. Тэрээгээр сэрэгүүдтэ эдеэ хоол асаржа хангаха арга hалаа. Агаарhаа хэдэ дахин сохилто хэhэнэй эсэстэ, хээрын нүүдэл складта нилээд гарза хохидол ушаруулагдаа.

Гэхэ зуура, сэрэгүүдтэ hомо хэрэгсэл, эдеэ хоол, техникэ хэрэгтэй болохо байна ха юм. Илангаяа горючиин дуталдахада бэрхэтэй болобо. Эндэ сорго табидаг сэрэгшэд абарал хэбэ. Тэдэнэр тон богонихон болзор соо соргонуудые табижа шадаа. Эндэ табигдаhан сорго аяар холо ара талада байhан складуудтай, добтолжо ябаhан частьнуудай түлишын нүүдэл складуудтай холбоhон байха юм. Тиигээд эндэhээ вертолёдуудаар болон бензозаправщигуудаар дайшалхы машинануудта сэхэ горючи абаашагдаха аргатай болоо.

Майор Р. А. Воломидов, капитан С. Г. Мироненко гэгшэдэй вертолёдуудай эскадрилиин танкова частьнуудай нэгэндэ горючи тээжэ абаашахыень хараhан байгаабди. Истребительнүүдэй эскадрили вертолёдчигуудые агаарhаа бата найдамтайгаар халхалан ябаа.

«Дайсанай» гэмтээhэн танкнуудые яаралтайгаар hэльбэн заhаха гэhэн баhа ондоо шухала асуудал ара талын сэрэгэй органуудай урда табигдаа. Танкнуудые hэльбэн заhадаг нүүдэл предприятинуудай нэгэнэйнь главна инженерэй уялга дүүргэжэ байhан инженер-полковник Н. Д. Николаев гэгшэ маанадта өөрынгөө ажахые харуулаа hэн. Тус предприяти тон шэнэ янзын түхеэрэлгээр зэбсэглэгдэнхэй. Тиимэ хадаа капитальна заhабарилгашье хэжэ танкнуудые hэльбэн заhаад гаргаха аргатай.

— Энэ участок дээрэ бидэнэр хэдэн үдэрэй саада тээ нүүжэ ерээ hэмди, — гэжэ инженер-полковник хэлэнэ. — Тиихэдээ манай хүдэлмэришэдэй тэн хахадынь hаяхан запасhаа абтаhан хүнүүд болоно гэбэ. Инженерэй дурадхалаар тэдэнэй нэгэнтэй уулзажа танилсаабди.

Лейтенант М. А. Уваров энээнэй урда тээ армида алба хээгүй юм. Институт дүүргэhэнэйнь hүүлээр тэрээндэ лейтенантын нэрэ зэргэ олгоhон байгаа. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ тэрэ хүн резервэдэ тоотой ябаа. Минил хаа-яахан богони болзорой бэлэдхэл гарад... лэй. Мүнөө тэрээндэ заhабар... механическа цех толгой... шаал даалгаба. Лейтенант ... гөө шэнэ уялга hайнаар дүү... Тэрэ хүн өөрынгөө предпр... ехээр магтана. Эндэ ажал ... мэришье, зэмсэг түхеэрэл... түбхын түрүүндэ сугтаа а... даг хүнүүд хуу баран hана... таарана.

— Манай сэрэгшэд үнэ... хэлhээ ажаллана. Оршон ба... ушараад байхада, тэдэнэр 1... час соо хүдэлмэриhөө ... ошонгүй ажаллана гэжэ тэр... нэ.

Дайшалхы подразделе... дые техникэ, буу зэбсэг hо... рэгсэлhээ гадна, мүн эде... лооршье хаhа саг соонь х... хэрэгтэй байна ха юм. Сэрэ... ралсал дээрэhээ харахада, э... хы зорилгые ара талын с... органууд амжалтатайгаар д... нэ. Тэдэнэй мэдэлдэ нүүдэ... мэ, мяханай комбинат, хилэ... ридаг пекарни бии.

Ехэнхидээ резервэhээ а... сэрэгшэд хүсэ шадалаа г... гүй, шэн зоригтойгоор ажа... Нэгэ пекарнида усал у... байгаа. Тиигээд ерэхэлээрээ, ... приятинь зогсохын аюулда ... Дайшалхы подразделенинүү... лээмэгүй үлэжэ болохо ... бшуу. Ярославска областьhо... hэн пекарь А. Сатаков гэгш... луугаар соробхилжо байhан ... шэн руу ороод, тэрэниие h... заhажа, аюул зайсуулаа hэн. ... жэ өөhэдынгөө хэрэгтэ ү... хэ ябаhан, эрэлхэг зоригто... нүүд дайшалхы частьнуудта ... бэшэ бии.

М. БАРАТЯ...
(ТАСС-ай тусхай кор...)

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

Г. Уистоной мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ табан аха дүү партиин эльгээhэн бэшэг нэгэ партида хэдэн партиин эдэбхитэй туhаламжа үзүүлhэнэй эли тодо жэшээ боложо үгэнэ; тэрээн соо оруулагдаhан дурадхалнууд социализмые хамгаалха хэрэгтэ туhалха байна гэжэ, ГДР-тэ ошоод байhан США-гай Компартиин делегациин хүтэлбэрилэгшэ—партиин национальна түрүүлэгшэ Г. Уистон «Нойес Дойчланд» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлhэн байна

Париждахи тусхайта хөөрэлдөөн

ПАРИЖ. (ТАСС). ДРВ-гэй ба США-гай түлөөлэгшэдэй хоорондохи ээлжээтэ тусхайта хөөрэлдөөн эндэ Уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо июлиин 31-дэ эхилээ. Энэ хадаа хоёр ороной делегадуудай хоорондохи арбан табадахи уулзалга болоно.

Патриодуудай дайшалхы амжалтанууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд Куангнам провинцида январиин 31-hээ хойшонхи үе соо байлдаануудые хэхэдээ, дайсанай 28.266 солдат ба офицерые, тэрэ тоодо Америкын ба Урда Корейн 13.554 сэрэгэй алба хэгшые усадхаhан, шархатуулhан, плендэ абаhан байна. Энээн тухай Освобождение агентствын дамжуулгада үндэhэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай 640 танк болон бронетранспортёрые усадхаа, горючиин, hомо хэрэгсэлнүүдэй 41 склад тэhэлээ, сэрэгэй зургаан сулные уhанда шэнгээгээ, ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг, hомо хэрэгсэл буляажа абаа.

Хитадта боложо байhан үйлэ хэрэгүүд тухай

Мао Цзэ-дун өөрынгөө бүхы «штабтай» хамта Пекинэй дээдэ hургуулинуудай хунвэйбинүүдэй организацинуудай ударидагшадтай июлиин 28-да уулзажа, «хүсэ хэрэглэлгэтэй тэмсэл болюулхыень» тэдэниие уряалаа. «Нийтын организацинуудта» имэ уряатайгаар Мао Цзэ-дунай бүлэг нэгэтэ бэшэ хандаhан байха юм. Зүгөөр эдэ уряануудhаань мүнөө хүрэтэр үрэ гараагүй. «Хүсэ хэрэглэлгэтэй тэмсэл» хунвэйбинүүдэй болон цзаофанинуудай отрядуудай хоорондо үргэлжэлөө, зарим провинцинуудта шуhа адхаралгата зэбсэгтэ тулалдаанууд болоо.

Хэдэн олон шалтагаанаар энэ тэмсэл удаан саг соо унжагайран үргэлжэлнэ гэжэ ажаглагшад тайлбарилна. «Маогой штаб» соохи хёморолдоон, тэрээнhээ үламжалан Пекинэй зүгhөө тад ондоо заабари захяа гаргалга эдэ шалтагаануудай нэгэниинь болоно гэжэ тоологдоно.

Жэшээлхэдэ, зэбсэгтэ бүлэгүүдэй тэмсэлдэ хамааралсахагүй гэhэн заабари сэрэгэй частьнуудта июниин эхеэр үгтэhэн, тингээд энэ заабариие сэрэгэйхид зарим саг соо баримталhан байгаа. «Зүүнэй үзэл баримталагшадые дараа» гэжэ «соёлой хубисхалай» хэрэгүүдэй талаар бүлэг сэрэгэй элитэ начальнигуудые тушаалhаань гаргаа, революцида харша этэгээдүүд гэжэ соносхоо hэн. Энээниие сэрэгэйхид мартаагүй байха юм. Энэ заабариин хэдэн неделиин гурша соо хүсэндөө байха үедэ олохон провинцидахи байдал ехээр шахардуу шанга болоо, «соёлой хубисхалай» хэрэгүүдэй талаар Пекинэй бүлэг хунвэйбинүүдэй ба цзаофанинуудай организацинуудые хинажа шадахаяа болёо гэжэ элеэр харагдаа. Имагтал арми Мао Цзэ-дунай түшэг тулгууринь боложо шадаха гэжэ сэрэгэйхид харуулhан байна.

Мүнөө хариин хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, сэрэгүүдтэ тад ондоо захиралтанууд Пекинhээ эльгээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 64-дэхи арми ороной хойто хубиhаа Гуандун провинци эльгээгдээд, тэндэ артиллери болон пулемёдуудые хэрэглэн, «хүсэ хэрэглэлгэтэй тэмсэлые» дараха hэдэлгэ гаргана.

Пекинэй ба провинцинуудтахи маоис засагаархидай хоорондохи зүрилдөөн удаан саг соо боложо байhан зэбсэгтэ тэмсэлэй хоёрдохи шалтагаан гэжэ нэрлэгдэнэ. Үнэхөөрөөшье, зарим провинцинуудай «ревкомууд» зэбсэгтэ зарим бүлэгүүдые дэмжэнэ, тиихэдэ эдэ бүлэгүүдтэ эсэргүүсэгшэдые «соёлой хубисхалай» хэрэгүүдэй талаар бүлэг дэмжэдэг гэжэ харуулhан баримтанууд Хитадhаа абтаhан мэдээсэлнүүд соо дурдагдаhан байха юм.

Гэбэшье мүн ондоо шалтагаан бии. Энэ хадаа Хитадай провинцинуудай хэблэлэй бэшэhэн дээрэhээ хаража үзэхэдэ, мүнөө гол шалтагааниинь болоно. Мао Цзэ-дунай бүлэгэй политикада, «ревкомууд» гэдэгүүдэй зоргоороо аашалалдалгада дурагүйтэлгын улам ехэ боложо байhые зэбсэгтэ тэмсэл харуулжа үгэнэ. «Нийтын организацинуудай» хүтэлбэридэ Маогой хараа шугамдань дуратуйлхэгшэд шурган ороо, тэдэнэр «Маогой штабай бүхы стратегическэ түсэбүүдые таhалдуулна», «ревкомуудта эсэргүүгээр гол эсэргүүсэлтээ хэнэ» гээд маоис хэблэл ходо ходо гомдодог боложо байнхай.

Гуандун провинциин «ревкомой» орган бологшо «Наньфан жибао» газетэдэ июлиин 15-да толилогдоhон статья энэ талаар hонирхолтой байна. «Маогой штабай» дайсад энэ провинцида маоис шэнэ засагта эсэргүү «добтолго дэлгэрүүлнэ», тэдэнэр «олониитэ арад зоной зарим хубида» нүлөөлдэг нүлөөгөө хэрэглэн, «эмхи суримгүй ябадал», арсалдаа тулалдаа үүдхэнэ... Эмхи зургаануудта, сэрэгэй частьнуудта добтолно, буу зэбсэг, hомо хэрэгсэл буляажа абана, забастовконуудые эмхидхэнэ. Үйлэдбэри болон хангалгые hаатуулна... Ревкомуудай хүтэлбэрилхы гэшүүдые элитээр алана хюдана» гээд газетэ гомдолтойгоор бэшэhэн байна.

Орон доторхи засаг түрэ «үсөөнхидөөр булимтаран абтаа», ревком гэдэг ганцахан бүлэг болоно» гэhэн hанамжа арад зоной дунда дэлгэрүүлээ гэжэ «харша этэгээдүүдые» «Чжэцзян жибао» газетэ шоо үзэнэ. «Ревкомой ба олониитэ арад зоной хоорондохи зүрилдөөн мүнөө гол тухала ушар болоно» гэhэн теориие эдэ этэгээдүүд тайлбарилан дэлгэрүүлнэ гээд газетэ бэшэhэн байха юм. Тэрээнhээ байтагай эдэ этэгээдүүд өөhэдынгөө «хархис ревкомуудые» байгуулна, тэдэнь «Маогой штабта» эсэргүүгээр гол түлэб тэмсэдэг байна бшуу.

Шанхайда алалга хюдалга, тонуул ба хүсэрхэлгэ боложо байдаг гээд Хитадай энэ томо городой ревкомой орган «Вэньхуэй бао» газетэ июлиин 25-да бэшэhэн байха юм. Эдэ бүхы ябуулгануудай түлөө «засагай шэнэ органуудта» добтолго хэхын тулада хүсэеэ шэнээр хубаарилан табяад, Мао Цзэ-дунда эсэргүүсэгшэд зэмэтэй гэжэ газетэ бэшэнэ. Тэдэнэр «түмэр замые hандаргана, сэрэгэй барилганuудта добтолно», «радиостанцинуудыешье нюусаар эмхидхэнэ». Мао Цзэ-дунай зохёолнуудые шудалдаг эдэбхитэдтэ хүдэлмэришэд шиидамуудые баряад, «шуhа адхартарнь сохёо» гээд газетэ илангаяа уур сухалтайгаар бэшэнэ.

* * *

Гонконгhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, нютагай хитад хэблэлшэ Мао Цзэ-дунай шэнэ цитатник хэблэн гаргаа. Энэнь газаахи түхэл янзаараа пекинэйхидэл адли, «улаан хальhатай ном» болобошье, харин цитадуудынь тад ондоо удхатай. Жэшээлхэдэ, Советскэ Союзай Коммунис парти хитад коммунистнуудта жэшээ боложо үгэдэг байгаа, хододоо жэшээ болодог зандаа байха гэhэн үгэнүүд бэшэгдэнхэй. Марксизмhаа эсэлэн зайсахаhаа урда тээ эдэ үгэнүүдые Мао Цзэ-дун хэлэhэн байгаа бшуу.

Мао Цзэ-дунай урда тээнь хэлэhэн аад, Лю Шао-Цини, мүнөө муушалан газаашалагдадаг бусад хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хэhэн мэдүүлгэнүүдтэл адли үгэнүүд шэнэ цитатник соо оруулагданхай.

(ТАСС).

Съездын делегадуудта уряа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Демократическа партиин либеральна үзэлтэнэй түлөөлэгшэдые нэгэдүүлhэн «Демократическа ябуулгануудай тала баримталдаг американецууд» гэжэ эмхи президентын тушаалда hунгагдаха hанаатай Губерт Хэмфриин кандидатурые буруушааха байhанаа тусхайлан мэдүүлбэ. Энэ хүн урда тээхи hунгалтада кандидат байхадаа арад зоной буруушаадаг политика баримталдаг hэн» гэжэ тоолоно.

Хэмфриин кандидатурада ямараар хандаха байhан тухайгаа энэ эмхи демократическа партиин болохоёо байгаа съездын бүхы делегадуудта эльгээhэн бэшэг соогоо тодорхойгоор хэлэбэ. Июлиин 30-да Вашингтондо болоhон пресс-конференци дээрэ «Демократическа ябуулгануудай тала баримталдаг американецууд» гэжэ эмхиин вице-түрүүлэгшэ Джозеф Рау тэрээн тухай мэдүүлбэ. Дайн сэрэг буруушааха хараа бодол баримталдаг сенатор Маккартиин кандидатурын түлөө дуугаа үгэхыень съездын делегадуудые тус бэшэг уряална. Губерт Хэмфри «Демократическа ябуулганууда тала баримталдаг американецууд» гэдэг эмхиие байгуулагшадай нэгэн болохоhоо гадна, мүн хэдэн жэл удаагаар тэрэниие толгойлжо байhан юм.

Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

АММАН. (ТАСС). Алленби гэжэ хүүргын оршондо, Иорданиин сэрэгүүдэй байhан газар руу, Израилиин сэрэгүүд Иордан мүрэниие хүндэлэн пулемёдоор, миномёдоор хоёр дахин буудаhан байгаа. Тиин буудалдаа болюулха тухай хэлсээе эбдэhэн байна гэжэ эндэ Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Тиихэдээ Иорданиин талаhаа гээлтэ хоролто болоогүй гээд сэрэгэй түлөөлэгшэ нэмээ. Иорданиин сэрэгүүд урдаhаань буудаад, Иордан мүрэндэ дүтэхэнэ байhан Израилиин адаглалгын пунктые үгы хэhэн, мүн бэшэшье гээлтэ хоролто ушаруулhан байха юм.

ФРГ-эй таряашад хооhорон үгырнэ

БОНН. (ТАСС). Бонной аграрна политикаhаа уламжалан, Баруун Германиин таряашад олоороо хооhорон үгырнэ. Гансахан Шлезвиг-гольштейн гэжэ газар нютагта 1967 ондо таряашадай 900 ажахы үгырэн хооhорhон байгаа гээд «Млинкфюр» газетэ мэдээсэнэ.

1960 онhоо хойшонхи үе соо энэ газар нютагай таряашадай 12 мянга гаран ажахы үгырэн хооhорhон байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: рес...ликын колхоз, совхозуудта ... хуряалгын ябаса тухай матер... нууд. ТАСС-ай шухала мэдээ... нүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «К...лективэй эршэтэ ажал» гэhэ... Остапенкын корреспонденци. ... дакцида ерэhэн бэшэгүүд. «А...лай гвардейцүүд» гэhэн гар... доро М. Болоневой статья. Ту... орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: за... шуул болон студентнэрэй Б... дэлхэйн IX фестиваль ту... материалнууд. Хилын саана... абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: сп...тын hонин. Нютаг нютагай hо... Соносхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Ханда Бадмаевна
ЧИМИТОВАГАЙ
гэнтэ наhа бараhантайнь дашарамдуулан. «Буряад үнэн» газетын редколлеги, партбюро, местком редакциин хүдэлмэрилэгшэ Б. А. Гылыковтэ гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Хайрата нүхэр
Ханда Бадмаевнагайнь
сагhаа урид наhа бараhант... дашарамдуулан, универсальн... бэлэдхэлэй баазын директ... С. Х. Чимитовтэ Буркоопсо... зай правлени партийна эх... организаци гүнзэгы шанала... мэдүүлнэ.

Гор Улан-Удэ типография
...зете Министров БурАССР
Н-01743.
Управление по печати ...
Зак. № 803.